

Kremelj centralizira

Novo vodstvo Sovjetske zveze je obnovilo centralno vodstvo vojne industrije ter skuša tega uveljaviti tudi drugod.

MOSKVA, ZSSR. — Za časa vladanja tovariša Hruščeva je veljalo na Ruskem pravilo, da je treba deželo osvoboditi pred preveliko močjo centralne vlade. V duhu tega načela je takratni režim decentraliziral tudi obrambno industrijo. Novo kolektivno vodstvo je smer obrnilo zopet nazaj v centralizem. Vse važne panoge vojne industrije pridejo zopet pod kontrolo moskovskih ministrstev. Tako sprememba pomeni zmago ruskih vojaških poveljnikov, ki so zmeraj gdnjrali zoper decentralizacijo vojne industrije. Setralizirano vodstvo v Moskvi pristojna ministrstva v Moskvi več neposrednega vpliva kot na nekdanje pokrajinske industrijske svete.

Daleč stran od industrije se je želja po večji kontroli pokazala tudi na kongresu Unije ruskih književnikov. Unija je bila ustanovljena l. 1958; njen sedanji kongres, ki je trajal ves pretekli teden, je bil prvi te vrste. Otvoritvene seje so se udeležili vsi komunisti, ki kaj pomenijo: Mikojan, Brežnjev, Kosygin itd. Partija je torej smatrala kongres za važno zadevo. Je pa tudi bila predsednik Unije tovariš Sobolev je namreč navzočim 400 književnikom zabiljal v glavo, da ni prave kulture brez politike. Kdor piše, se mora zavdati, v kakšni družbi živi. Kdor je kaj zagrešil, naj se ne boji. Odpuščenji bodo pretekli "ideološki" grehi, toda pozabljeni ne bodo. Književniki so bili tudi posvarjeni, da naj se bojijo krivih nazorov o "nepartijski orientaciji in absolutni svobodi govora". Za prvo silo je bilo torej kar dosti uradnih svaril in nasvetov.

Republikanci iščejo kandidata za njujorškega župana

NEW YORK, N.Y. — Republikanci se že resno pripravljajo na kongresne volitve v prihodnjem letu. Radi bi spravili v Kongres nekaj več svojih kandidatov, posebno v predstavniskem domu. Za zmago potrebujejo par velikih predhodnih političnih uspehov, ki bi jih opazila vsa dežela. Nekaj takega bi bila republikanska zmaga pri občinskih volitvah v New Yorku, ki bodo jeseni. Za zmago jim je potreben primeren kandidat. Bivši senator Keating in kongresnik Lindsay sta kandidata odklonila. To je spravilo republikanske veljake v zadrego, ki so jo obravnavali pretekli teden na posebnem sestanku v New Yorku. V zadregi so tudi demokratje, le da imajo ti preveč kandidatov. Dosedanji njujorški župan se ne brani na tihem ponovne kandidature, toda njujorškim kennedyjevcem ni po volji. Za demokratskimi kulisami se odvijata živahen boj "kdo bo koga" pri izboru kandidata.

Večina oblaka, pršenje dežja ali naletavanje snega. — Najvišja temperatura 38.

Novi grobovi

Frank Dacar Sr.

V petek je umrl v St. Vincent Charity bolnišnici 71 let stari Frank Dacar Sr. z 1175 E. 173 St., rojen v Kamniku, od koder je prišel v Ameriko leta 1920. Bil je mož pok. Mary, roj. Grosel, oče pok. Johna in Francka ter dvakrat stari oče. V Jugoslaviji je zapustil več sester in bratov ter drugih sorodnikov. Bil je član Društva V boj SNPJ, Kluba slovenskih upokojencev na Waterloo Rd. in čitalnice v SDD na Waterloo Rd. Pogreb bo jutri popoldne ob 1.30 iz Grdinovega pogrebn. zavoda na Lake Shore Blvd.

Viktor Urbas

V soboto je umrl v Metropolitan General bolnišnici 50 let stari Viktor Urbas z 967 E. 69 St., zaposlen pri Gabriel Shock Absorber Co., sin pok. Johna in Mary, roj. Zuzek, brat Johna Alberta in Mary Kovelan. Bil je član SNPJ št. 126. Pogreb bo jutri ob 8.30 iz Zakrajskega pogrebn. zavoda v cerkev sv. Vida ob devetih, nato na Kalvarijo.

Louis Robar

V soboto je nenadno umrl pri kidanju snega pred svojim domom na 1027 E. 61 St. Louis Robar. Zapustil je enega brata na Holandskem. Pogreb ima v oskrbi Grdinov pogrebni zavod na East 62 St.

Justina Belinger

V Zion Nursing Home v Zion, Ill., je umrla 84 let stara Justina Belinger, roj. Milavec. Eno leto je živel preje pri hčeri Vidi Spenko v Waukeganu, Ill., preje pa na 6920 Bayliss Ave. Rojena je bila v Grgarju pri Gorici in je prišla v Ameriko pred mnogo leti. Bila je članica Društva sv. Ane št. 4 SDZ. Mož Leo je pokojni umrl že l. 1944, hčerka Alice Peterlin pa l. 1963. Zapustila je hčerko Vido Spenko in 4 vnuke ter vnukinje, med njimi s. Karen Marie pri sestrah Maryknoll. Pogreb bo jutri ob 9.30 iz Zakrajskega pogrebn. zavoda v cerkev sv. Vida ob desetih, nato na Kalvarijo.

Matt Baraga

Včeraj je umrl na domu svoj. (Dalje na 5. strani)

Medicare na dobri poti

Odbor za pota in načine Doma se je načelno odločil zanj in ga bo v dopolnjeni obliki poslal v enem tednu v splošno razpravo Domu.

WASHINGTON, D.C. — Načrt za bolniško zavarovanje ostarelih, ki ga je poslala zvezna vlada Kongresu v odobritev, in pravi poti in bo nemara še pred koncem tega tedna sprejet v odboru za pota in načine Predstavnškega doma ter poslan v razpravo celotnemu Domu. Odbor je svojo razpravo v glavnem končal in se načelno zedinil za odobritev takozvanega King-Andersonovega predloga, pa dal možnost tudi za prostovoljno njegovo dopolnitev v pogledu plačevanja zdravniških stroškov. Kritičje teh v vladnem predlogu ni predvideno. Oni zavarovanci Social Security, ki bodo hoteli imeti tudi omejeno kritje za zdravniške stroške, bodo morali prispevati mesečno za to okoli \$3 od svojih pokojnin, enako vsoto pa bo prispevala zvezna vlada. Iz tega sklada bodo potem plačevali zdravniške stroške zavarovancev po odštetu prvih \$50 ali \$100 stroškov.

Predlog odbora bo predvidel tudi, da osebe z velikimi dohodki ne bodo uporabljale zavarovanja po omenjenem zakonu. V predlog novega zakona bo vključeno tudi povišanje sedanjih pokojnin Social Security in povečanje vsote dovoljenega zasluzka, ne da bi bilo zaradi tega prizadeto prejemanje pokojnine.

Snežni zameti tudi v Evropi

CLEVELAND, O. — V petek in soboto smo imeli snega na pretek, več kot so si ga njegovi največji prijatelji želeli. Promet se je posebno zatikal in zastajal v petek zvečer. Nekaj podobnega je doživela Britanija, pa tudi del Francije in ostale Zahodne Evrope vse tja do Berlina, kjer so morali v Vzhodnem Berlinu oklicati zaradi zametov, ko je promet običaj, izredno stanje.

Johnson bi rad imel lepša mesta in cenejša stanovanja

CLEVELAND, O. — Predsednik Johnson je pretekli teden poslal Kongresu spomenico o načrtu, kako olepšati naša ameriška mesta in preskrbeti ubožnim mestnim prebivalcem udobna, toda cenejša stanovanja. S to idejo se demokratje pečajo že dolgo časa. Opirajo se pri tem na znano dejstvo, da ameriška mesta niso noben vzgled dobre mestne socialne in prometne politike. Rastla so kar sama po sebi. Mestni predeli, ki so bili včasih vzor in ponos mest, so velikokrat propadli ali še propadajo in postajajo gnezda revščine in zanemarjenosti. Cleveland tudi spada mednje, zato tega ni treba podrobneje opisovati in utemeljevati.

Preureditev in obnova naših mest

Predsednikova spomenica ima dva cilja: najprvo je treba poskrbeti za boljšo regulacijo naših mest, da bi se promet odvijal hitreje in cenejše. Treba je obenem poskrbeti, da stare hiše, ki propadajo, izginejo ali pa jih naj rekonstruirajo v sodobne stavbe s stanovanji, ki naj bodo udobna, pa tudi najemnine za-

P. dr. A. Prešeren, D. J., umrl

Cleveland, O. — Včeraj, v nedeljo, 7. t.m., opoldne je dobil msgr. župnik A. B. Baznik iz Rima brzojavko, da je tam umrl p. dr. Anton Prešeren, generalni asistent slovenskih jezuitskih provinc pri Sv. Stolici. Rajnik pater je v svojem dolgem duhovniškem življenju storil neizmerno mnogo dobrega za Boga in Cerkev, za svoj red kot tudi za naš narod; med drugim v času po zadnji vojski tudi izredno veliko za slovenske in druge begunce iz komunističnih dežel.

P. dr. A. Prešeren je bil rojen 8. marca 1883 v Breznici na Gorjenjskem. V mladih letih se je zanj zelo zanimal njegov stric ljubljanski nadškof dr. A. B. Jeglič, ki ga je poslal študirat na jeziško gimnazijo v Travniku v Bosni. Po maturi je obiskoval jeziško univerzo Gregoriano v Rimu. V duhovnika je bil posvečen 28. oktobra 1908; ostal nato še eno leto v Germaniku v Rimu; jeseni 1909 pa je postal kaplan v Borovnici; 3. oktobra 1910 je stopil k jezuitom v št. Andražu na Koroskem; po enem letu bil potem imenovan za profesorja na jeziškem bogoslovju v Inomstu, koder je nato ostal vse do 1918.

Ko pa je bila 1918 ustanovljena jugoslovanska jeziška provinca, je bil poslan v domovino; bil od 1919 pa do 1921 rektor in obenem profesor v sarajevskem nadškofjskem bogoslovju, tistega leta pa izvoljen za provinciala jugoslovanske jeziške province v Zagrebu. Kot tak je obiskoval jeziške hiše tudi po Sofiji in se ondi seznanil z rajnikom papežem Janezom XXIII., s katerim ga je potem vezalo iskreno prijateljstvo vse do Janezove smrti.

L. 1931 je rajnik pater postal generalni asistent slovenskih jeziških provinc v Rimu. Na tem položaju je ostal vse do svoje smrti, to je 34 let. Kot takemu so mu bila odprta vsa vrata v Vatikanu. — Po smrti škofa dr. G. Rožmana je na ramena rajnega patra prešla glavna teža Rožmanovih naredb in begunstvu, med tem zla-

MARINI V VIETNAMU

Včeraj in danes se je izkrcalo na področju letalskega oporišča Da Nang v Južnem Vietnamu dva bataljona ameriških marinov, skupno okoli 3,500 mož. Severni Vietnam in deča Kitajska protestirata. — Budisti v Sajgonu zahtevajo konec napadov na Severni Vietnam in odhod ameriškega vojaštva iz Vietnama.

DA NANG, J. Viet. — Včeraj popoldne ob 9.30 po krajevem času so se tu izkrcali prvi ameriški marini, da prevzamejo skrb za varstvo tukajšnjega letalskega oporišča in oproste vietnamske vojske za boj proti komunističnim gverilcem. Marini so prišli sem na prošnjo južno-vietnamske vlade. Njihovo izkrcavanje je vodil gen. Karch, poveljnik 9. marnske brigade. Skupno sta se izkrcala dva bataljona s 3,500 možmi. S prihodom marinov je število ameriškega vojaštva v Južnem Vietnamu naraslo na 27,000 mož. Izkrcavanje je potekalo v miru in redu, čeprav je bilo zaradi visoke plime in neprimerne obale precej težavno. Na kopnem je marine pozdravila posebna skupina krajevnih vietnamskih oblasti in predstavniki ameriškega vojaškega posvetovalnega zbora v Južnem Vietnamu.

Vlada Severnega Vietnama je vložila oster protest proti izkrcanju ameriških marinov v Južnem Vietnamu pri mednarodni komisiji za nadziranje premirja v Indokini, sklenjenega v Ženevi leta 1954. Peipinški radio je označil izkrcanje marinov v J. Vietnamu "za nov korak Johnsonove administracije za razširitev napadalne vojne."

V Južnem Vietnamu je prišlo na raznih krajih do spopadov med rdečimi gverilci in vladnimi četami, pa včeraj tudi do izgrediv in spopadov med budisti in katoličani v glavnem mestu. Vodniki budistov so izdali danes poziv, naj Južni Vietnam in Združene države prenehajo z letalskimi napadi na Severni Vietnam in naj se vojaštvo Združenih držav umakne iz Južnega Vietnama. Zavzemajo se za "nevtarizacijo" Južnega Vietnama.

Rusk postavil pogoje za razgovore

CLEVELAND, O. — Državni tajnik Rusk je govoril v soboto

sti skrb za slovensko bogoslovje v Argentini in škofov apostolski zavod v Adrogué, istotam, v Rimu pa Collegium Slovenicum. Bog mu bodi milostljiv! Naš narod ga bo ohranil v hvaležnem spominu.

Iz Clevelanda in okolice

Sestanek — Dramatsko društvo Lilija ima nocoj, v ponedeljek, ob osmih svoj redni članski sestanek v Svoj. domu na Holmes Avenue.

Seja — Podr. št. 15 SZZ ima v sredo ob 7.30 zvečer sejo v SND na E. 80 St.

Podr. št. 10 SZZ ima jutri, v torek, ob sedmih zvečer sejo v navadnih prostorih.

Rojenice — Mr. in Mrs. Daniel Pultz s 3318 W. 88 St. se je rodil sinček, drugi v družini. S tem sta postala Mr. in Mrs. Frank Pultz, ki živita v isti hiši, drugič stari oče in stara mati. Cestitamo!

Zadušnica — V sredo ob 7.30 bo v cerkvi sv. Vida vsa maša za pok. Antona Zimmermana ob 6. oblentici smrti.

Urednikova petdesetletnica

K proslavi 50-letnice urednika V. Lipovca v Baragovem domu je prišlo v nedeljo popoldne kakih sto bližnjih prijateljev Vinca Lipovca in gospe Mare ter urednikovih sodelavcev. Med veselimi razgovori so se vrstili pozdravi, ki jih je začel dr. V. Vovk, končal pa Rev. Father J. Godina. Slavljence sam se je v zahvalni besedi najtopleje spominjal pok. lastnika in urednika Jaka Debeveca in se zahvalil sedanji lastnici gospej Mary Debevec, ki je bila navzoča. Bila je prisrčna slovesnost iskrenih prijateljev.

Slovo — Članstvo Kluba slov. upokojencev na Waterloo Rd. je vabljeno nocoj ob 7.30 v Grdinov pogrebni zavod na Lake Shore Blvd., da se poslovijo od pok. člana Francka Dacarja.

Euclidski demokrat

G. Max Gerl in G. Joško Penko od Slov. demokratskega kluba v Euclidu pozivata vse prisinktne načelnike demokratske stranke v območju Euclida, da volijo rojaka, mestnega odbornika Tonyja J. Sustarsiča za splošnega vrednega vodjo.

Seja — Društvo Danica št. 11 SDZ ima jutri ob 1.30 redno mesečno sejo.

Podr. št. 25 SZZ ima nocoj ob sedmih redno sejo. Tajnica bo pobirala asesment od 5.30 dalje.

Razstava "Dom in cvetje"

V soboto so odprli v Public Auditorium v mestu vsakoletno razstavo "Dom in cvetje." Skupno zavzema 8 akrov površine novega Convention Centra. Odprta bo do prihodnje nedelje.

Kanada bo pomagala Pakistanu

KARACI, Pak. — Namestnik državnih planske komisije Said Hasan je po povratku z obiska v Ottawi izjavil, da je Kanada obljubila Pakistanu posojilo 51 milijonov dolarjev za gradnjo atomskega središča v Karačiju.

Veliko padavin

RIO DE JANEIRO, Brazil. — V nekaterih predelih porečja Amazonke imajo na leto do 200 palcev dežja.

STOCKHOLM, Šved.

— Včeraj je umrla tu kraljica Lujiza, stara 75 let. Sredi tedna so jo operirali, ko ji je zastala kri v desni nogi. Bila je že dalj časa slabega zdravja in jo je že pred časom enkrat zadel srčna kap.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$14.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$4.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$16.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$4.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$14.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$4.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$16.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Friday edition \$4.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83

No. 46 Mon., March 8, 1965

Moskovski "posvetovalni" sestanek

Ko sta se pred par leti Hruščev in Maotsetung doobra sprla, je začelo tako močno gneti v Moskvi in Peipingu, da so se tresle vse gore v komunističnem svetu. Hruščevu je končno zmanjkalo potrpežljivosti. Napravil je načrt, kako naj Moskva skliče veliko mednarodno konferenco vseh komunističnih strank, ki naj obsoedi in izobči kitajske razkolnike. Za njegov načrt pa niso bili vneti niti njegovi sodelavci v Kremlju, še manj pa vodilni komunisti zunaj Rusije. Smrtni udarec prvotni zamisli je dal italijanski komunist Togliatti ravno pred svojo smrtjo. Javno je razložil, da ni bila taka konferenca ne samo v nasprotju s sodobno komunistično stvarnostjo, ampak, da bi komunističnemu gibanju napravila tudi veliko škodo.

Posledica Togliattijevega napada na nameravano konferenco se je hitro pokazala. Kar po vrsti so se oglašale posamezne komunistične stranke in dale Togliattiju prav. Hruščev se je zato začel umikati. Svoj načrt je omejil na "pripravljalno konferenco", ki naj bi pripravila dnevni red in resolucije za veliko konferenco, ki naj bi kitajske tovariše vrgla iz komunistične skupnosti. Pa tudi s tako pripravljeno konferenco niso bili komunisti zunaj Rusije zadovoljni. Hruščev se je zopet znašel v škripcih. Iz njih so ga rešili njegovi tovariši s tem, da so ga poslali v pokoj.

Hruščev je pustil za seboj neprijetno dediščino: predlog, da se pripravljala konferenca sestane 15. decembra. Novo moskovsko kolektivno vodstvo bi bilo idejo o konferenci najraje pokopalo, pa ni bilo dosti pogumno, da bi to storilo. Zbalo se je, da bi radi tega preveč trpel ugled ruske komunistične stranke. Zato so konferenco preložili na 1. marca. Zla usoda je pa konferenco preganjala še naprej. Zmeraj manj strank je bilo pripravljenih, da se jo udeležijo. Končno je obljubilo samo 26 strank, da bodo nanjo poslale svoje delegacije. Priprave za konferenco so prišle v tek. Pokazale so, da še teh 26 strank ne bo vseh zastopanih na konferenci in da bodo njihove delegacije sestavljene iz tovarišev drugega in tretjega razreda. Polom posvetovalne konference 1. marca je bil torej viden že pred tedni. Zato je Moskva spremenila svojo taktiko.

Pripravljalna konferenca je počasi zgubljala svoj pomen, namen, značaj in vsebino. Pripravljalna konferenca se je kar na tihem spremenila v posvetovalno. Na njej ni bilo več govora o slogi med komunisti in kritiziranju kitajskih komunistov, se je pečala samo z "imperijalistično napadalnostjo" in rohnela proti kapitalizmu in njegovim prisklednikom. Ne bo tudi nobenih priprav za sklicanje "velike" konference, ki naj bi izključila kitajske komuniste. S tem je odpadla tudi priprava dnevnega reda in resolucij zanjo.

Od prvotne zamisli tovariša Hruščeva je torej ostalo bore malo. Pa še pri tem je prišlo na konferenco samo 18 tujih komunističnih delegacij. Torej očitna blamaža. Da bi jo svet čim manj opazil, so ruski komunisti sklenili, da se konferenca vrši za zaprtimi vrati. Celotno delegatov niso pokazali domačim in tujim radovednežem. Dalje je konferenca trajala samo par dni, vse breme za njo pa je padlo na tovariša Brežnjev. Tovariš Kosygin se je spretno umaknil z izletom na velesesem v Lipskem. Šele tam se mu je zasmilil tovariš Brežnjev. Da spelje mednarodno pozornost od Moskve, je v Lipskem znova povabil Johnsona na obisk v Moskvo. Svet naj bi se torej pečal z ugibanjem, ali bo Johnson šel v Moskvo ali ne in kdaj. Pa so zopet kitajski komunisti pokvarili vse račune. Ravno pretekli teden so si privoščili par krepkih udarcev po Moskvi in s tem svet opozorili, da naj gleda, kako se ruski komunisti kuhajo v lastni pari.

Sedanja moskovska konferenca je pokazala, kako globoko je padel ruski vpliv na mednarodno komunistično gibanje. Nobena stranka ni poslala, kolikor se ve, svojih vodilnih tovarišev na konferenco. Komunistično časopisje po vsem svetu je pa posnemalo ruske časopise, ki so o konferenci poročali čim manj. Nad 70 komunističnih strank ni zastopanih, med njimi 60 takih, ki praviloma stojijo na ruski strani ali pa so "blagohotno" nevtralne.

Nekaj opazovalcev je padlo v skušnjavo, da je tak moralen poraz ruske komunistične stranke pripisalo stalnemu naraščanju ugleda in vpliva kitajski komunistov. Zdi se nam, da se motijo. Tudi za komunistični svet velja isto pravilo kot za svobodni: kjer se velesile grizejo in tepo, naj se male umaknejo, da ne dobe udarcev. Kjer se pripravata Moskva in Peiping, ni mesta za ostale komunistične stranke. Naj se rajše umaknejo in se v senci preprija med velikima silama vsaj začasno veselijo svoje večje samostojnosti. Da zakrijejo svojo brezpomembnost na obeh straneh železne in bambusove zaves, lahko svoje "nevtralno" stališče razlagajo in utemeljujejo z vsemi zvijačami komunistične dialektike. Tega jim ne bosta zamerila ne Moskva ne Peiping.

Vsakem problemu mora biti primešano tudi nekaj ironije. Doživeli smo, da ima trenutno Moskva več ugleda in vpliva v svobodnem svetu kot v komunističnem gibanju.

Svobodni svet vidi v sedanji moskovski konferenci samo posledice napačne špekulacije moskovskih komunistov. To se večkrat pripeti tudi političnim gibanjem v svobodnem svetu, zato se ruski blamaži le smejejo. Drugače pa gledajo na moskovsko polomijo komunistične stranke. Njihova vera v moskovsko moč in nezmotljivost je omajana. Ne vidi možnosti, da bi zopet oživela v nekdanjem obsegu. Togliatti bo dobil zmeraj več naslednikov, ki bodo Moskvi povedali, kar mislijo in ne tega, kar bi bilo Kremlju všeč.

Kadar se tresejo gore, je hudo, kadar se rodijo miši, je pa zoprno.

* NAŠA SLAVNA DEŽELA obeh zbornicah 535. Če to pomnožite z letno plačo za vsakega \$30,000, stanejo nas ti zastopniki 30,000 x 535, kar znese \$16,050,000. To pa ni še vse. To so le plače. Vsakemu kongresniku in senatorju so dovoljeni nadaljnji stroški. V Washingtonu ima vsak precej udoben urad z vsemi potrebnimi prostori zanj in za svoje uradnike in uradnice. Nekdo je pred kratkim izračunal, da povprečno z vsem tem poleg plače vsak zvezni senator stane deželo okrog \$357,000; vsak kongresnik pa okrog \$133,000.

Kako in odkod ti visoki stroški? Odkod, ker zvezni kongres je ustanova, če ga lahko tako imenujemo, ki zapoluje vsega skupaj okrog 8,000 ljudi v vseh raznih uradih in poklicnih službah. To pa stane mnogo "zelenih metuljev". Senatorji imajo vsak v svojem uradu do 10, nekateri, ki zastopajo večje države, pa do 40 oseb zaposlenih. Vsak kongresnik pa okrog 11 oseb.

Tako in to stane nas samo naš zvezni kongres in senat.

Kje so pa drugi zvezni državni oddelki in uradi? Državni urad (State Department) ima okrog 25,000 oseb vseh poklicnih vrst v službi. Proračun zj državni oddelki je določen na znesek 390 milijonov dolarjev to leto.

Kje so stroški za obrambo? Kje stroški za znanstvena odkrivanja in poskušnje? Kje še cela vrsta drugih? Saj jih je precej več, kakor pa svetnikov v litinjah...

Ali je pri vsem tem čudno, da v Washingtonu zdaj milijoni že ne pomenijo dosti več kot navaden "chicken food"? Zdaj se računa vse v "bilijonih" in če bo šlo tako naprej, bomo kmalu omenjali razne proračune v "trilijonih".

Tako se z nami vsemi poigravajo novi časi, ki nam vsem bolj in bolj praznijo naše žepce. Nas pa uspravajo s prijetnimi novimi političnimi popevkami o "Great Society", v kateri da bo dovolj pečenih golobov za vsaka usta.

Hm! Lepi trošči, da bi le bilo res tako?

* ŽIVLJENJE VČERAJ IN DANES. — Moja sestrična, pokojna Johana Bregač je prišla v Ameriko leta 1891. To je bilo še par let pred mojim rojstvom. Leto pozneje, 1892, se je poročila v slovenski cerkvi sv. Jožefa v Jolietu s pokojnim Jožetom Bregač. Kmalu za tem sta se preselila v La Salle, kjer je njen mož potem kopal premost blizu 40 let, če ne še več. Zakaj omenjam mojo sestrično, boste kmalu razumeli.

Leta 1911 sem jo pozdravil kot mlad fant, ko sem komaj jenjal kratke hlače nositi, v La Salle, tam v njihovi prejšnji hiši na Crossat in 4. cesti.

"Kaj je pa tebe prineslo v Ameriko?" me je z začudenjem pozdravila. Pred hišo je ravno obšla veliko množino raznega perila.

Ko sva se o drugem malo pogovorila, kako je doma v starem kraju in tako naprej, mi je na vprašanje, kako je kaj njej in njeni družini, takole odgovorila: "V Ameriki je treba delati. Vidíš tole perilo (bilo ga je res dosti). Ob pol treh zjutraj sem začela, zdaj bo pa že pol dne. (Te-

daj niso imeli še pralnih strojev, kakor zdaj.) Imam osem "borderjev" in nas v družini je šest. Zjutraj najpoznejše ob štirih moram začeti vsak dan, da pripravim zajtrk za "borderje", za moža in za nas. Napolniti jim moram "pelce", da imajo opoldne za "lunč". Potem pospraviti sobe, posteljati in vse počistiti. Vmes je delo s perilom. Vse vsem operem in zlikam sama. Potem je treba pripraviti večerjo za vse in zopet vse pospraviti in pomiti in predno je vse gotovo, je navadno že 11 ura ponoči. Tako več ali manj vsak dan."

Obrisala si je celo s predpasnikom in izgledala je res utrujena. Tako se je mučila okrog 45 do 50 let, če še ne več. Nekateri se je v La Salle gotovo še spominjajo, prav gotovo njene pridne hčerke in še živeča sestra Karolina.

Takih "slovenskih Johana" kakor je bila pokojna Johana Bregač, je bilo tista leta na tisoče po slovenskih naselbinah v Ameriki. Delale in garale so, kakor ona.

Zdaj, dragi čitatelj, se pa postavi v sedanjo in čitaj tu z menoj kratek opis, ki ga je objavil nekdo in pripoveduje z njim, kako živi in kako gospodinja točasna ameriška mestna žena. Tako pripoveduje opis:

"Sedanja ameriška mestna žena vstane (ne vse, to velja le za povprečnost) okrog 7.30 zjutraj. Nekateri mogoče malo prej, mnoge precej pozneje.

Do 8. ure pripravi kavo in malo zajtrk. Malo pokramlja z možičkom in zraven pokadi eno ali dve cigareti, vmes popije malo kave. Potem nekatere peljejo z avtom može na postajo ali pa naravnost do urada in prostorov, kjer so zaposleni.

Ko se vrne, si privoščijo še malo kave in zopet pokadi par cigaret. Čita jutranje liste, nato poslušata razna oznanila na radiu in televiziji. Potem posveti nekaj časa lepotičju (nekateri več, nekateri manj), kravzlja si lase, masira obraz in ljsja, kravzlja obrvi na očesnicah, itd. Rada je lepa. Potem gre malo v trgovino (shopping) in včasih se zamudi še kje drugje pri kakem "snaku" ali "lunču".

Ko se vrne, je že sredi popoldne. Če je mož zaposlen v kakem uradu ali v lastnem privatnem "businessu", mu telefonira in z njim kramlja kake četrt ure, včasih kar pol ure (četudi niso besede govorjene po telefonu poceni). Potoži mu, če ji ni šlo vse gladko podnevi, kako je utrujena, potem kaj je vse videla v mestu in še marsikaj drugega mu pove in razlaga, tako da možiček že komaj čaka, da bi naredila piko pogovoru.

Po telefonskem pogovoru gre včasih malo počivat in tako je kmalu ure 4 ali 5 in mož se vrne. Včasih mu pripravi večerjo, včasih pa, vsaj enkrat ali dvakrat na teden, gresta "out" na kosilo. Kdo bi zmeraj doma packal in kuhal. Po večerji napoti možička včasih še v kako gledališče in da se preživi po modi "novih časov".

To je majhen primer življenja pred 50 in 60 leti, v katerem so živele in garale naše slovenske pionirke — in pa življenje ameriške žene v sedanjosti.

Načrti naše "Velike družbe" (Great Society) pa nam obetajo vse kaj več. Nekateri pravijo, da bomo delali 3 dni v tednu — 4 dni pa počivali in se dobro imeli.

Vesela boččnost je pred nami. Bog živi našo "Veliko družbo", da bi bila taka, kot jo silika in kot jo pričakujemo, da bi bila, in da bi dolgo živela!

Regerčan

Izraz hvaležnosti

Cleveland, O. — Klub slovenskih upokojevcv na Waterloo Rd. se prav lepo zahvaljuje vsem posetnikom za tako veliko udeležbo njegove prireditve 20. februarja v SDD na Waterloo Rd.

Posebna zahvala našim kuha-

VESTI

IZ SLOVENIJE

Ni papirja za edini verski list

"Družina", edini verski list v Sloveniji, ni dobil dovolj papirja, da bi izhajal na 16 straneh. Moral je svoj obseg skrciti na 8 strani namesto ga razširiti, kot je uredništvo napovedalo v zadnji številki lanskega letnika. "Družina" izdaja apostolska administracija za Slovensko primorje, ki jo vodi škof Jenko v Kopru.

Noben list v Sloveniji ni skrčil svojega obsega zaradi pomanjkanja papirja, izhaja jih na kupo in vsi imajo približno enako ali vsaj zelo slično vsebino — poleg novic kupe komunistične propagandne slame, ki jo nihče ne bere. Edini verski list pa ni mogel dobiti papirja niti za dosednji obseg, kaj šele za njegovo povečanje! To vsekakor dokazuje očitno "dobro voljo" komunističnih oblasti do katoliške Cerkve v Sloveniji! O tej govore vsak čas in ob vsaki priložnosti vsem tujcem, ki jim hočejo verjeti na besedo!

Slovenski škofje k narodnemu umiranju

Slovenski škofje so objavili svojim vernikom za novo leto v "Družini" pismo, v katerem pravijo k nevarnosti slovenskega narodnega umiranja v domovini tole:

Nas Slovencev vseh skupaj ni niti za eno velemesto. Pa še temu pičlemu številu, tako pogosto beremo, grozi nič manj ko narodna smrt. Pišejo, da smo glede števila rojstev v Evropi na dnu lestvice. Uradna statistika pravi, da se letno na tisoč Slovencev rodi samo 18 otrok.

Pišejo tudi, koliko postelj mora biti v bolnicah zasedenih zaradi splavov. To nas mora navdajati z resno skrbjo. Nešteto je pri nas družin, ki bi brez težav Cerkvi, Bogu in narodu dale več otrok, ne da bi se družinskega standardu sploh kaj poznalo. Očetje in matere, res ste naporno zaposleni v službah, pa zato v vašem srcu ne sme otopeti ljubezen do družinske sreče,

ricam za okusno pripravljena jedila. Natakajem za dobro postrežbo in vsem članom in članicam, ki so nam kakorkoli pripomogli k lepemu uspehu prirreditve. Obenem prav lepa hvala dekletom, ki so tako pridno pomagala pri serviranju, da so bili vsi gosti naglo in dobro postreženi.

Prihodnja seja kluba bo 9. marca ob dveh popoldne. Po seji bo na razpolago prigrizek. Torej vabljeni ste vsi, da pridete na sejo. Vabimo pa tudi druge, ki niso še včlanjeni pri našem klubu, da se temu pridružite.

Mary Debevec, taj.

Smrt ugledega rojaka v Sydneyju v Avstraliji

V zgodnjih urah 4. januarja je ugasnilo zemeljsko življenje g. Milivoju Lajovicu st. ali Milku, kot se je sam podpisoval. Doživel je 78 let. Nekako pol leta je bolehal na notranjih organih in iskal olajšanja v bolnici in doma. Na srečanje s Sodnikom ga je pripravil p. Valerijan. Pogreb je bil po sv. maši zadušnici iz cerkve sv. Jožefa v Enfieldu v Rookwood pod vodstvom dr. Mikula in p. Valerijana. Udeležilo se ga je lepo število rojakov dne 6. januarja.

Rajni je bil rojen na Vačah pri Litiji. V šolah se je poleg drugega tudi muzikalično temeljito izobrazil. Pozneje je postal v Ljubljani zelo ugleden tovarnar, pod komunisti je izgubil vse in bil dolgo časa v ječi. L. 1957 sta ga sinova Dušan in Milivoj povabila za seboj v Avstralijo, kamor je prišel z ženo, go. Marijo. Njej, sinovoma in vsem sorodnikom iskreno sožalje!

(Misti)

ki je v otrocih in ki izvira iz žrtve. Niste šli v zakon, da bi spolnjevali svojo voljo, temveč božje naročilo: Rastita in napolnita zemljo. To je rečeno vsaki zakonski skupnosti.

V letu 1965 imejmo vsi pred očmi skupno voljo: Nočemo umreti. Vsak človek, tudi otrok, celo nerojen, je božja podoba. Starši, napolnite našo zemljo z božjimi podobami. Napolnite svoje stanovanje, pa čeprav je skromno, s svetlimi, žarečimi očmi in smejočimi se obrazi zdravih otrok, ki nosijo v obrazu vaše poteze in v očeh vaš žar. Ne vđajate se mehkužnosti, ki vas telesno in duševno ubija in odpira na stečaj vrata nezadovoljstvu in razdvojenosti in prežene tudi Bog iz vaših src in vaših družin.

Premalo stališč in mnenj občanov

Na rednem občnem zboru Društva novinarjev v Ljubljani v letošnjem januarju je dosedanj predsednik društva Dušan Fortič poudarjal potrebo po bolj "stvarnem" poročanju, ki naj daje dejansko sliko položaja, ne pa le "formalno". Dejal je, da je v tisku in na radiu ter televiziji premalo stališč in mnenj občanov.

Industrija Slovenije izpolnila plan

Ljubljansko "Delo" je 17. januarja objavilo daljše poročilo, v katerem prinaša podatke o izpolnitvi plana v industriji Slovenije za leto 1964. Plan je bil izpolnjen kljub temu, da je bilo lani za 7% manj električnega toka na razpolago kot v letu 1963. To je povzročilo precejšnje omejitve v elektrometalurgiji in elektrokemiji. Težave so imeli tudi z nabavo reprodukcijskega materiala. Industrija v Sloveniji je povečala svojo proizvodnjo lani za skupno 11.9%, od tega na račun povečanja števila delavcev 7% in le ostanek na račun večje delovne storilnosti. V industriji Slovenije naj bi bilo po teh podatkih lani zaposlenih okoli 215,000 ljudi, 15,000 več kot leto prej.

Drago sadje

Anton Garden, ki je svoj čas urejeval čikaško "Prosveto", je bil lani v starem kraju na obisku v Sloveniji. V svojem poročilu s te poti je nedavno zapisal tudi tole:

Bil sem parkrat na ljubljanskem trgu in se čudil, zakaj oblasti sploh dovolijo prodajo tako slabega sadja. Pri nas v Ameriki bi ga ne. Sadje je bilo na splošno večinoma živno, obtolčeno ali celo nagnito, ali pa vse troje. Pogosto pa tudi zeleno ali le na pol zrelo. In to zlasti pri grozdju. Kolikor sem jaz videl sadja na ljubljanskem trgu, bi ga vsaj dobri dve tretjini spadal v sod za žganjekuho ali pa na smetišče. Pa tudi ostale tretjine je bilo le bolj malo res kvalitativnega sadja. Kot sem slišal v Ljubljani, je zdaj tržna in špekcijska slabša, kot je bila v starji Jugoslaviji in na trg prihaja slabše blago, podvrženo pokvarljivosti, kot je prihajalo pred vojno.

Cene so bile lani kar visoke, kilogram sadja povprečno okrog 190-200 dinarjev... za kilogram sadja, večinoma slabše kakovosti, je bilo treba delati dobre uro ali pa še dalj. Videti pa je bilo, da so bili ljudje zelo željni sadja, kajti v denar je šlo takorekoč vse. In kot rečeno po višokih ceni.

Anton Garden je v svojem poročilu pisal tudi o hudi stanovanjski stiski po vsej Sloveniji, prav posebno pa v Ljubljani. Cene hišam so menda celo višje kot v Ameriki — računano v dolarjih!

"SLOVENIJA" IZHAJA
KOT PRILOGA

"AMERIŠKE DOMOVINE"

Leto XI.

Številka 1

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

Dopise pošiljati na:

"SLOVENIJA"
6117 St. Clair Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Odgovorni urednik
Dr. Ludvik Puš

POZDRAVLJENI!

"Slovenija" kot priloga "Ameriške Domovine" nam je vsem znana reč. Pokojni urednik Jaka Debevec jo je osnoval kmalu potem, ko je prišla v Ameriko večja skupina političnih beguncev iz Slovenije. Sedaj čutimo znova potrebo po njej. "Slovenija" je glasilo krščanskih demokratov. Slovenskega narodno političnega stališča spremlja in razlaga dogodke v naši rojstni domovini in splošni svetovni razvoj v odnosu na Slovence in Slovenijo. S posebno skrbjo in ljubeznijo spremlja naše lastno življenje in prizadevanje, narodno politično nastopanje Slovencev v zdomstvu.

Po 20 letih je politična emigracija še vedno v bistveno isti vlogi kot je bila na začetku: smo edino možna opozicija komunistični diktaturi. Naša naloga in cilj je vplivati na notranje in zunanje razmere v namenu, da se ruši totalitarna vladavina komunistične partije in vzpostavijo demokratične svobodščine in ustane demokratične parlamentarne vlade. Hočemo tak notranji red v Jugoslaviji, da bo izključeno vsako izkoriščanje Slovencev, ki naj postane in ostane suverenih držav jugoslovanov in narodov. V tem in v vsem drugem narodno političnem prizadevanju pa hočemo politični emigranti biti le v pomoč svojemu narodu in njegovim naporom k osvoboditvi. Samo dokler slovensko ljudstvo svobodno govori in nastopa ne more, skuša politična emigracija govoriti zanj.

Po 20 letih so se razmere v domovini, ki smo jo tedaj morali zapustiti, v mednarodnih odnosih in v emigraciji sami zelo spremenila. Kot politična sila more narodna skupina v emigraciji nekaj pomeniti le, dokler z ljubeznijo, v potrpljenju, vztrajno, zvesto in modro, solidno zasleduje svoj cilj in služi svojemu programu. Po 20 letih je čuveno tudi slovenske politične emigracije in zlasti krščanskih demokratov prijemljejo bolezn, ki povzročajo razpadanje. Celo v kroge naših najbolj izobraženih že prodira rak divjega, razbrzdanega mišljenja, češ: Prišlo je tako, da moramo vse staro, vse kar imamo, zrušiti, da bi mogli zgraditi nekaj boljšega, novega. Naj bo še tako mikavna in zapeljiva ta misel, strupena je, razdiralna. Pojavlja se vselej kadar je ljudstvo in gibanju najhujše: pred konec prve vojne je prišla na dan, v času ko smo imeli politično vodstvo po ječah in v konfinaciji v Jugoslaviji so jo šepetali v Ljubljani kot posebno modrost in ponavlja se sedaj, ko ni odrešenika, ki bi nas peljal iz gorja, ki ga je povzročila zmaga komunistične revolucije.

"Slovenija" nam hoče biti opora v vztrajnosti in zvestobi; krepila nas bo v trpljenju in razočaranju, z nami bo iskala vedno novih poti in sredstev za reševanje Slovenije, zlasti pa nas s pojasnjevanjem in iskreno besedo zbiral vse, ki smo še dobre volje, da nas ne razpode sovražno strele intrig, ki udarjajo med nas in nam lastne strasti napuha, jeze, nevoščljivosti ter drugih medsebojnih vzrokov prepirljivosti ne razgrizejo naših zastav. Na teh zastavah je Slovenija. Bodimo ob njih zbor. Uredjen, složen zbor požrtvovalnih borcev. Naj tudi tale priloga

Čemu politična stranka v zdomstvu?

Stara in že zelo izrabljena in zlorabljena vprašanje! Pa se vendar zopet in zopet pojavlja v medsebojnih nespornostih in sporih med različnimi skupinami begunskih Slovencev, ki pravijo, da pripadajo občestvu vernih, češ da je vzrok nespornosti v tem občestvu pristojna stranka, to je SLS, ker da nobena politična formacija ljudi ne združuje na splošno, temveč jih cepi in razdružuje. Tako tudi SLS, ki prav za prav v begunstvu nima pomena, saj dela zmede s tem, da postavlja pred ljudi, ali celo načena politična vprašanja, o katerih so mnenja deljena. Politika je grda stvar, pravijo mnogi, in v begunstvu nam je ni nič treba. Potrebujemo skupnost, tesno begunsko skupnost, tako nadaljujejo v svojem modrovanju, kjer za politiko in politično stranko ni mesta. Ko bo izločena stranka, pravijo, bo konec zdrah in preprirov.

Stranka škoduje

V zadnjem času najbolj glasni kritiki krivijo stranko vseh mogočih škodljivih pojavov, ki grozijo uničiti našo skupnost. Če se pojavijo nesoglasja med dvema organizacijama, izpovedujoč ista svetovno-nazorna načela, je po njihovem vmes politika in je v ozadju stranka. Če se v isti organizaciji pričeta oblikovati dve nasprotni struji, hotče druga drugo izrinuti iz vodstva, je kriva stranka. Celo kadar se skregata dva Slovencev, je za kreg odgovorna stranka, ker s svojimi političnimi načrti in delovanjem ustvarja različna mnenja med ljudmi. Tako objanje se stopnjuje do smešnosti, kakor da bi brez stranke ljudje ne imeli svojih pogledov na razna vprašanja življenja, kakor da bi brez stranke ambiciozni poedinci ne skušali pririniti se na vodilna mesta in javnih funkcijah, in kakor da bi brez stranke ne bilo tekmovalja med društvi in ustanovami, ki delujejo med istim ljudstvom.

Naj kdo točno pojasni, kje se politika začne in kje se neha! Tudi brez sleherne stranke. Govorimo o verski politiki, kulturni politiki, gospodarski in socialni politiki, o narodni in mednarodni politiki... Kje se torej politika neha, kje je več ni? Ali, kje je še ni? Dokler drži definicija, da je politika delo za javni blagor (in ta opis drži že od starih Grkov) in je od javnega blagra odvisen blagor poedincev, lahko pri belem dnevu z lučjo iščemo človeka, ki bi tako ali tako ne "politiziral".

Namen vsake poštene politične stranke pa ni nič drugega kakor povezati v organizirano skupnost posameznike, ki mislijo, da je na nekih določenih načelih zgrajen gotovo program za dosego največje mere blagostanja, pravičnosti in reda v družbi, po njihovem prepričanju najboljše; ta program odobrijo, se mu pridružijo in ga podpirajo.

V begunstvu je stranka odveč. Prav, bo dejal kdo: v rednih

"Slovenija" pripomore, da bo ljudstvo pod Triglavom vedelo, da ima v svobodnem svetu zanesljiv zbor svojih zagovornikov. Dr. Miha Krek

razmerah doma je vse to razumljivo in opravičljivo. A mi smo v tujini, kjer se mora vsak izmed nas prilagoditi in živeti v novo okolje in razmere zaradi vsakdanjega kruha in izgrajevanja nove eksistence. Stara politična stranka v begunstvu je odveč, pomeni celo oviro pri tem prilagojevanju, — povrhu pa še lahko razdvaja.

Kdor med nami, ki smo zaradi komunizma (torej iz političnih nagibov) zapustili ob koncu druge vojne domovino, hoče spreminiti značaj svojega odhoda, tega pa ne more, pa naj se še tako trudi. **Smo politični begunci**, in tega nihče izbrisati ne more. Kot takšni imamo svoje politično prepričanje, vsi brez izjeme, čeprav tega več nočemo priznati. Naše nepriznavanje dejstva ne spremeni. Imamo politično prepričanje o problemih (nacionalnih, socialnih, verskih itd.) svojega naroda v domovini, o njegovih odnosih do obstoječe jugoslovanke državne skupnosti, o njegovem mednarodnem položaju in podobno. **Nihče med nami ne bo izločen kot nezaveden in slab Slovenec in zato svojega naroda in nacionalnih vprašanj ne more vreči čez ramo, češ: me ne briga.** Kdor tako reče, je zatajil svoje boljše prepričanje in je suh list, ki nima več življenja v sebi. Takih je, hvala Bogu, med nami malo, če jih je sploh kaj. Suh list ne oživlja nobene organizacije več — je mrtev.

Zastarela reč — brez pomena

Ogromna večina povojnih izseljencev ima torej politično prepričanje o problemih slovenstva, domovine. A zli se, da ta velika večina po dvajsetih letih misli, da stara politična stranka, pri nesena v begunstvo iz domovine, ni sodobna in moderna, ima za-

Po smrti dr. V. Mačka

Dr. Vladko Maček je med svobodnimi Hrvati imel toliko ugled in vpliv, kot ga ni imel noben drug hrvaški politik v zadnjih desetletjih. Vso 60 letno dobo svojega političnega udejstvovanja je stal na stališču, da je za Hrvate najbolje, da žive v svoji državi, pod svojo narodno oblastjo, a v zvezi in potrebni vzajemnosti z ostalimi slovenskimi narodi na jugovzhodu Evrope. S tem svojim stališčem se je boril tekom dveh desetletij proti Jugoslovanom, ki so zagovarjali in hoteli uveljaviti narodno edinstvo in centralistično jugoslovanstvo državo, kasneje pa proti ustalešim in njihovi diktaturi v Neodvisni hrvaški državi. Tudi v emigraciji je bil s svojim stališčem zelo osamljen. Med hrvaško emigracijo prevladujejo ustaški ljudje, med srbskimi političnimi emigranti pa ni še doslej nikogar, ki bi odločno sprejeti Mačkov program o bodočem sožitju teh narodov in je to srbsko ognja zagovornikom razbijanja Jugoslavije po emigrantskem čapsopisu in na zborovanjih. Z Dr. Mačkom je odšel v grob poslednji politik, ki je nesporno užival zaupanje Hrvatov, pa zagovarjal

starele ideje in nobenega političnega pomena več. Veliko vprašanje je, če bo imela kak pomen in vlogo, kadar se bo zrušil režim v domovini. Čemu torej vzdrževati jo, čeprav zgoraj navedene obtožbe nič ne drže? To je resno vprašanje, ki zahteva resen odgovor.

Glede sodobnosti in modernosti na eni strani, in zastarelosti na drugi, je najprej treba spet povedati, da je slovenska Krščanska demokracija, ki jo predstavlja SLS, pred nekaj leti z veliko vestnostjo in ob sodelovanju domala vseh vidnejših političnih ljudi, koderkoli so se našli po svetu, izdelala na podlagi vedno veljavnih temeljnih načel kršč. demokracije nov, sodoben in moderen politični, gospodarski, kulturni, verski in socialni program, ki v vsem obsegu vzdržuje primerjavo s sodobnimi programi modernih političnih strank. Pri krojenju pa je za posebne stvarne pogoje in potrebe slovenskega naroda, kadar mu bo dana možnost na demokratičen način urediti domovino.

Kdor je nanj pozabil, ga lahko dobi pri glavnem tajništvu SLS. Sedaj pa še o političnem menju stranke. Ali res nima smisla vzdrževati celo tako pomlajeno stranko, ki pa ne more nič narediti ne sedaj, ne ob prevratu doma?

Govoril bom o pomenu stranke sedaj. Kakšna utegne biti njen vloga ob prevratu doma, je problem, ki presega ta-le sestavek. Pisec misli, da bo naloga begunskega vodstva stranke takrat končana in bo stranka stopila v naslednje obdobje, ki bo zelo drugačno, novo.

Kaj pa danes in jutri?

Nesporna resnica je, da bi v interesu naroda doma bilo potrebno stranko organizirati in

ji dati značaj kontinuitete, če bi vsega tega že ne imeli. Kdor zasleduje sicer redka pa stvarna poročila v naših listih o razvoju, politični moči in svetovnem pomenu krščanske demokracije, bo vedel, kaj mislim. Vsekakor bi vsem, ki berete, priporočil vestno prebrati mojo razpravo pod naslovom "Krščanska demokracija" v Zborniku za 1965. Videli boste razvoj in današnjo zgradbo tega političnega gibanja, ki utegne kmalu postati vodilno v svetovni politiki. Slovenci bi ne bili vključeni v to gibanje, če bi ne imeli organizirane stranke v begunstvu. A nobeno politično telo, ki je rojeno v begunstvu, izven domovine, ni sprejemljivo (eligible) za članstvo. Biti mora stranka, ki je politično delovala doma, a ji je obstoječi režim delo onemogočil. To je samo naša SLS.

Kakšen je pomen tega dejstva? Zopet je treba ponoviti, kar je bilo že večkrat povedano. Nekateri stvari mora človek še in še pripovedovati in ne jenjati. In to je, da je SLS ne samo redna in ustanovna članica C. D. U. C. E. in je preko te begunske internacionale zastopana v Svetovnem odboru (World Committee) krščanske demokracije, — marveč ima tudi članstvo v Evropski kršč. demokratski uniji skupno z vsemi kršč. dem. strankami iz svobodne Evrope. Tu je zastopana v odboru direktno po svojem predstavniku, dočim jo v Svetovnem odboru zastopa z njenim glasom izvoljeni predstavnik CDU. Če samo dejstvo, da je SLS, čeprav v begunstvu brez politične moči, enakovredna članica teh internacional, je več kot vredno, je imperativno ohranjati njen obstoj. Zakaj že čista navzočnost Slovencev tamkaj je prodornega pomena. Razen tega pa nihče ne ve, kdaj se bo ponudila prilika, da stranka povzdigne svoj glas za pravdo naroda, ko bi od njene intervencije mogle zaviseti važne odločbe, zadevajoče koristi slovenskega ljudstva.

"Biti zraven" je, veliko. Imeti priložnost na mednarodnih zborovanjih in kongresih govoriti o Slovincih, njihovi kvaliteti in usodi, je več. Ob usodnem trenutku za slovenski narod predstaviti svetovni javnosti njegove zahteve in pledirati za zaščito in podporo celotnega krščansko-demokratskega svetovnega gibanja v takem trenutku je največ.

L. P.

Komunistično svarilo

Vojna do končne zmage med komunizmom in kapitalizmom je neizbežna. Danes seveda mi še nisimo dovolj močni za napad. Naš čas bo prišel v 20 do 30 letih. Za zmago bomo morali uporabiti iznenadenje. Buržuazijo bomo morali uspavati. Tako bomo začeli najbolj bučno mirovno gibanje vseh časov. Ubirali bomo prav posebno pota in nudili nezaljšane koncesije. Kapitalistične dežele, neumne in na poti v zaton, bodo naglo uporabile svoje priloznost za prijateljstvo. — Kakor hitro bodo pozabile na svoje straže, jih bomo zdrobili z našo stisnjeno pestjo!

D. Z. Manuilsky
Leninova šola
za politično bojevanje
v Moskvi 1930

Srbi o zedinjenju Cerkva

Zgodovinski sestanek sv. očeta Pavla VI. in patrijarha Atinagora carigrajskega, ki je priznan kot prvi med pravoslavni patrijarhi, na Kalvariji v Jeruzalemu, je bil zunanje znamenje, da se je začelo delo za zblizanje vseh kristjanov in javen poziv dveh cerkvenih poglavarjev v vsem vernikom, naj molijo in delajo v ta namen. Sestanek je dvignil pozornost vsega sveta. Posebno med kristjani je bil sprejet z velikim veseljem in hvaležnostjo.

Značilnega pomena je zadržanje Srpske Pravoslavne Cerkve. Spremljala je srečanje z izredno dobrohotnostjo in naklonjenostjo. Neprijetna in večkrat žalostna zgodovina odnosov med rimsko katoliško in pravoslavno Cerkvijo v Jugoslaviji je to pot bila potisnjena v pozabljeno.

Glasnik Srpske Pravoslavne Cerkve je objavil podoben popis sestanka in ga zaključil takole:

"Ta sestanek je bil sestanek krščanske vpljudnosti. Tako so ga označili. Toda vzdušje, ki je prevladovalo, vzdušje preprostosti, ljubezni in vzajemnega spoštovanja dokazuje, da kljub vsemu, kar se je godilo v zgodovini življenja dveh Cerkva, še vedno ostajajo dotikališča in dobra volja za občevanje in približevanje. Sestanek v Jeruzalemu malo pred začetkom uradnih razgovorov med dvema Cerkvama je srečen predvod v te razgovore, jih razsvetlil in zlasti pokaže jasno, na kakšen način in v kakšnem duhu se bodo ti razgovori razvijali."

V isti številki Glasnika je ponatisnjena tudi izjava, ki jo je dal Patrijarh German dopisniku pariškega dnevnika Le Monde:

"Potovanje Njegove Svetosti papeža Pavla VI. k božjemu grobu je zgodovinsko važen dogodek za rimsko katoliško Cerkev in — rekel bi — za celo krščanstvo. Za rimsko katoliško Cerkev zato, ker pomeni, kakor se nam zdi, prvi korak iz njene vekovne osamljenosti; za krščanstvo, zato, ker obeležuje prvo jasno potezo v smeri zblizevanja vseh krščanskih Cerkva."

Iz vsega srca pozdravljam tudi sestanek sv. očeta papeža Pavla VI. z Njegovo Svetostjo carigrajskim patrijarhom Atinagorom. Tudi ta dogodek je zelo važen za krščanstvo. Prvič po tolikih stoletjih se bosta sestala poglavar rimsko katoliške Cerkve in prvi med pravoslavni patrijarhi. Tako se bo začelo ustvarjanje našega skupnega ideala, zedinjenja vseh kristjanov.

Kraj sestanka, božji grob v Jeruzalemu, je res tisto mesto, kjer morejo in morajo vsi kristjani imeti skupno govorico. Od tega sestanka pričakujemo, da bo začel novo dobo v odnosih med krščanskimi Cerkvami, kakor tudi da bo znatno pripomogel k skupni stvari miru med ljudmi vseh ver, vseh narodnosti in vseh ras.

V teh dneh, ko Srpska pravoslavna Cerkev praznuje dan rojstva Kristusovega, bomo molili k Vsemogočnemu, da bi pomagal in podprl zblizevanje vseh ljudi dobre volje in uresničitev ideala — edinstva krščanske Cerkve in svetovnega miru."

Stojadinovičevi pomini

Dr. Milan Stojadinović je napisal politične spomine, ki so bili po njegovi smrti objavljeni. V obširni knjigi je mož po svojem osebnem okusu napisal politično zgodovino Jugoslavije med dvema vojskama. Bogata je ta zbirka podatkov in popisovanja zanimivih razvojev. Le žal, da je pisec podlegel skušnjavi in med stvarno popisovanje preveč stresal jezo nad svojimi živimi in mrtvimi sodelavci, če je z njimi doživel kako neprijetnost. Knjiga je polna netočnosti glede Slovencev in krivičnih napadov na dr. Antona Korošca. Nekateri stvari kriče po podrobnem odgovoru in pojasnilu. Spor med dr. Korošcem in dr. Stojadinovičem je bil v bistvu glede vprašanja ureditve države: Korošec je hotel federativno demokratično ureditev, z močno socialno vsebino, Stojadinović pa je bil centralist, samosrb, ki je mogel prenesti kvečjemu kako dirigirano demokracijo in dirigirani parlament. Bili so to časi, ko sta bila nacizem in fašizem v cvetju, demokratični vladni sistemi v Evropi pa na tleh. Naslov knjige je "Ni rat — ni pakt." Škoda.

Stojadinović je bil zmožen napisati kaj boljšega. Pa je poleg deljeh sodelavci in soigralci v političnem in državnem življenju. Tako je zapis njegovih spominov postal pamflet in ne resna zgodovina političnih dogodkov, ki je v njih pokojni pisec sodeloval.

Dr. M. K.

Pliberška tragedija

Hrvati so v Buenos Airesu izdali obširno knjigo v španskem jeziku z naslovom "La tragedia de Bleiburg" (Hrvati kljub vsem slovenskim opozorilom uporabljajo nemško ime Bleiburg za slovenski Pliberk). V tej knjigi je opisan pokol hrvaških množic leta 1945 v Pliberku na Koroskem. Kot dodatek je v knjigi popisana tudi slovenska tragedija. Ta popis je po vsej verjetnosti napravil kak Slovenec. Velika škoda pa je, da ta popis ni objektivno in ne odgovarja zgodovinski resnici. Ta popis je revija "Tabor" prevedla v slovensko in ga objavila brez vsake pripombe.

Kot primer velike zgodovinske neresnice naj navedemo trditev na str. 182 omenjene knjige, kjer stoji, da so člani NO in poveljniki slovenske vojske (general Franc Krener) kljub danim in otipljivim dokazom vse svoje podrejene obvezali k nadaljevanju s transporti (Slovenske narodne vojske v Jugoslaviji).

Zgodovinska resnica pa je tale: Ko so člani NO in vojaški poveljniki iz ust dr. Janeža slišali in dobili s tem prvi otipljivi dokaz, da grede transporti v Jugoslavijo, so takoj poslali v Vetrinjsko deputacijo, ki je vse vojake in civilno prebivalstvo obvestila o tem, da grede transporti v Jugoslavijo, ter je pozvala vojake, da naj se preoblečejo v civilne obleke in pobegnejo. To je zgodovinska resnica; vse drugo je laž, porojena iz strankarsko-političnega sovraštva do Narodnega odbora. — Vsem, ki se za to vprašanje za-

nimajo, svetujemo, da prečitajo "Vetrinjsko tragedijo" str. 37, 38 in 39 ter Poročilo dr. Jožeta Basaja, napisano dne 1. junija 1945 v Celovcu, ki je bilo objavljeno v "Slovenski Besedi" leta 1955 v št. 5-6 na str. 58 in 59 in v "Vestniku" leta 1964 v št. 9 na str. 189.

Omenili smo en primer neresničnega poročanja. Takih primerov je v poročilu o slovenski tragediji v omenjeni hrvatski knjigi še več. Hrvatoma tekega pisarja niti preveč zameriti ne moremo, ker so se zanesli na slovenskega poročevalca. Vso obzornost pa zaslužijo naši rojaki, ki je dal Hrvatoma lažljivo poročilo.

Rudolf Smersu

Priver gospodarjenja v socialističnem sektorju kmetijstva

Največji polom je doživelo komunistično gospodarstvo, oziroma državni kapitalizem v kmetijstvu. To kažejo sadovi povsod. Hruščevu kmetijstvo ni šlo, Mao Tse Tungu ne gre, Titu ne gre. Socializirali, oziroma podpržavili in podružavili so industrijo, obrt in trgovino z večjimi ali manjšimi uspehi, ob neopravičljivih žrtvah sicer na vseh področjih, pa vendar; a v kmetijstvu jim ne gre in ne gre. Tito vsa leta svoje tiranije berča za žito in hrano po tujem svetu, čeprav je gospodar države, ki je poprej, predno jo je osrečil komunistem, imela v kmetijskih pridelkih močan delež svojega izvoza. Mao Tse Tung in Rusi kupujejo pšenico, druga žita in hrano po vsem kapitalističnem svetu, posebno v Ameriških Združenih Državah in v Kanadi. Kam bi šli po hrano, če bi mogli uničiti kmetijstvo povsod tako kot so ga v komunističnih državah? Jugoslovansko časopisje večkrat pokaže na zglede komunističnega kmetovanja. Tak zglede je "Kombinat bratstva in edinstva v Bečeju". To državno komunistično veleposestvo zaposluje preko 3000 ljudi, kmetovalcev, živinorejcev in delavcev. Na stotine milijonov dinarjev so vložili za modernizacijo in socializacijo, da bi ustvarili vzor družbenega kmetijskega podjetja. Lani pa je ta vzorna komunistična kmetija prišla v tako stisko, da ni imela semena za setev. Ni bilo sredstev za nakup semen, na upanje pa mu nihče več ni nič dal. Prišlo je na dan, da je to velepodjetje nabralo v kratkih letih svojega delovanja milijarde dolga. Nobenih dolgov ni več plačevalo. Agrokoop iz Novoga Sada zato ni več hotel dobaviti semen, druga — tudi državna in tudi komunistična podjetja — pa so odpovedala dobavo umetnih gnojil, krme za živino in drugega za dnevni obrat potrebne blaga. Poljoprivredna banka je ustavila kredite. Sedaj je prepričan, kdo bo saniral Kombinat bratstva in edinstva v Bečeju, sredi najplodnejše žitnice Jugoslavije.

Prav je povedal sedanji komunistični gospodar, diktator Vukmanovič, ko je v zbor sindikatov zaklical: "Naše podružabljeno kmetijstvo je stalno prezadolženo."

Kako smo na Trzaškem

Pismo iz Trsta pove, da so zadnje volitve v štirih občinah in v tržaški pokrajinski svet pokazale tole stanje: Slovenska skupnost ima okroglo 7000 glasov, socialisti okrog 2000, komunisti - Italijani še vedno okoli 17.000 slovenskih glasov. Slovenska skupnost ima sedaj enega deželnega poslanca skupno z Gorici, enega pokrajinskega svetovalca, enega župana in občinski odbor, pet svetovalec v Dolini, tri v Zgoniku, tri v Nabrežini in enega v Trstu.

Slovinci se ne odlikujejo ravno po razgledanosti v mednarodni politiki. Do l. 1914 so gledali v svet skozi dunajska očala, po l. 1918 pa skozi francoska. Tako Dunaj kot Pariz pa nista bila naklonjena Angležem. Sta videla v njih tekmece ali celo nasprotnike, le redkokdaj prijatelje. Zato so tudi Slovenci videli v Angležih same sebičneže, ki samo gledajo na svojo korist, posebno pa na svoj žep. Tako so sodili zadnjih nekaj desetletij tudi W. Churchilla kot posebljeno angleško zunanjo politiko, ki pozna samo svoje interese in jim brez usmiljenja podreja interese tujih narodov. Kadar so govorili ali celo pisali o njem, so mislili na izrek: Anglija nima ne prijateljev, ne zaveznikov, ampak samo svoje interese. Duhu tega izreka so bili žrtvovani tudi življenjski interesi slovenskega naroda.

Ta splošna sodba je krivična. Ne trdim tega zato, ker je W. Churchill sedaj mrtev in je treba gledati na njegovo politiko stvarnejše, ampak zato, da postavimo na pravo mesto tudi medvojne odnose med Slovenci in Angleži.

I. Churchill je bil vse svoje življenje od nog do glave politik. Kot tak je smatral, da je njegova dolžnost, da brani v prvi vrsti interese svojega naroda, interese drugih narodov pa le toliko, kolikor so v skladu z angleškimi. Kjer jim nasprotujejo, se jim je treba upreti in jih podrediti angleškim.

Ne bi mogli reči, da je W. Churchill s tem odkril posebno politično modrost. Na takem stališču so dejansko vsi politiki vseh narodov, čeprav vsak po svoje skriva svojo politično sebičnost z večjo ali manjšo spretnostjo. Tudi Slovenci ne delajo s svojimi politiki nobene izjeme. Sosedni Hrvatje jim na primer radi očitajo, da so šli v obrambi svojih interesov večkrat predaleč, posebno takrat, kadar se njihovi narodni interesi niso krili s hrvatskimi.

Kako je pa Churchill v svojem dolgem življenju branil angleške interese, kot jih je on razumel, v tistih slučajih, kjer je imel opravka z Balkanom? Povdariti moramo, da se Winston Churchill ni dosti brigal za balkanske narode, kakršne so pač bile zadnjih 60 let. Zato je imel več razumevanja za "jugoslovanski narod" kot za jugoslovanske narode. S temi je začel računati šele takrat, ko so narodni spori začeli pretresati Jugoslavijo. — Vsaj to, kar je pisal o Jugoslaviji, se da tako razumeti.

Churchill je imel opravka z Balkanom že pred rojstvom Jugoslavije tekom prve svetovne vojne. V svojem načrtu o evropski vojaški strategiji je Balkan zmeraj namenil dvojno vlogo: Balkan mora varovati morsko zvezo s Črnim morjem in Rusijo; Balkan pa mora odpreti tudi pot v srednjo Evropo proti Dunaju in Berlinu. To dvojno nalogo je Churchillova strategija namenila Balkanu tudi tekom prve svetovne vojne; cilj te strategije pa je bil prodor skozi Dardanele, da bi Rusija tudi od juga dobila pomoč od zaveznikov in da ne bi bila navezana samo na Arhangelsk in Vladivostok za zvezo s svojimi zavezniki.

Ni še točno dognano, kdaj in kako se je rodila ideja o prodoru skozi Dardanele. Drži pa, da je bil Churchill kot angleški minister za vojno mornarico takoj z dušo in telesom zanj in postal njen zastavonoša. Moral je pa pri tem premagati mnoge težave ne samo v svoji lastni vladi, ampak tudi med zavezniki. Končno je pa vendarle prišlo do znamenitih bojev na Gallipoliju ob dardanelski ožini. Zavezniki niso bili nanje preveč dobro pripravljene. Bojna fronta v Franciji je postala zanje brezno, ki je požiralo kar cele divizije. Zato je

I. A.:

Churchill in Jugoslavija

bilo mogoče računati na siguren uspeh na fronti v Gallipoliju samo od sodelovanja takrat (leta 1915) še nevtralne Bolgarske. Bolgarska bi pretrgala zvezo med Nemčijo in Avstrijo na eni strani in Turčijo na drugi. Bolgarska bi pa obenem tudi napadla turške in nemške divizije na Gallipoliju s hrbita. Takega pritiska bi pa Nemci in Turki ne prenesli in pot v Črno morje bi se odprla.

Bolgarska pa je hotela svojo nevtralnost drago prodati. Zahtevala je nekaj obmejnega ozemlja, ki je pripadalo Srbiji in Grčiji. Grčija je bila takrat tudi v neki čudni nevtralnosti: vlada je bila za zaveznike, dinastija pa za Nemce. Zato je dolgo oklevala, da se sploh spusti v razgovore, kako drago bi prodala svojo nevtralnost.

Čisto drugačen je bil položaj Srbije. Avstrija si je začetkom prve svetovne vojne opekla prste s svojim prvim vdorom v Srbijo, morala se je umakniti. Zato ni hotela poskusiti še drugič brez temeljite vojaške in diplomatske priprave. Med diplomatsko pripravo je spadalo tudi zavezništvo z Bolgarsko. Da pridobi Bolgarsko na svojo stran, ji je Avstrija skupaj z Nemčijo obljubila sploh vse, kar je Sofija zahtevala.

Zavezniki tega niso mogli napraviti, ker so bili navezani na pristanek Srbije. Hoteli so pridobiti Srbijo, da bi prepuščala Bolgarski nekaj ozemlja, ki ga je dobila tekom balkanskih vojn.

Pač pa se je posrečil drugi del Churchillove zamisli v prvi svetovni vojni: Solun je s svojo fronto postal odskočna deska za zavezniško vojaško prodiranje proti srednji Evropi. Prodiranje pa ni prišlo do polne veljave, Bolgarija je kapitulirala pod prvim pritiskom, takoj za njo se je pa sesula avstroogrška monarhija, za prave vojaške akcije je zmanjkalo nasprotnika. Seveda pa pri tej akciji ni igral Churchill že nobene pomembne vloge več.

II.

Preteči je moralo dobrih 25 let, da je Churchill postal voditelj angleškega naroda v najtrajnejših trenutkih zgodovine angleške države. Kot predsednik angleške vlade ni niti za las spremenil osnovnih smernic svoje politike, ki bi se dala na kratko orisati s temi besedami: interesi angleškega naroda so mu bili začetek in konec njegove politike. Njim je podrejal interese vseh drugih narodov, zaveznikov in sovražnikov. V tistih dnevih, ko je bila Anglija na tleh, je gledal, da škoduje Hitlerju in Mussoliniju ter njihovim zaveznikom, da pridobi na svojo stran nevtralne države in da pri tem ne pozabi, da se narodi ne vojskujejo samo zaradi zmage, ampak z namenom, da dosežejo postavljene politične cilje.

Zato se je tudi trudil na vse načine, da uvleče Jugoslavijo v boj proti Hitlerju in Mussoliniju. Ali to koristi l. 1941 jugoslovanskim interesom ali ne, to je bilo zanj vprašanje, ki ga je podredil ciljem angleške politike. Da takrat in pri tem ni izbral sredstev, je razumljivo, saj se je angleški narod boril za svoj obstoj. V tem pogledu ni grešil več ali manj kot vsak drug vodilni svetovni politik. Kar kdo njemu očita, lahko očita tudi vsakemu drugemu narodnemu voditelju.

Kakor hitro je pa bila Jugoslavija zapletena v vojno viхро, so se Churchillovi interesi krili z jugoslovanskimi, vsaj kolikor se tiče komunizma. Nihče ne more Churchillu odrekati pravilne presoje komunističnih ciljev, izraženih v ruski zunanji politiki. Ravno zato je prav zaradi angleških interesov gledal zmeraj na

lahko zmeraj spravijo zopet na površje z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi lastnostmi in z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi skušnjami z Balkanom.

Churchill je svoje spomine na prvo svetovno vojno pisal še takrat, ko je upal, da njegova politična kariera še ni zaključena. Zato ni v svojih spominih nikogar napadal v taki obliki, da bi se mu zameril. Jasno pa je bilo zanj eno: ako je Srbija postavila l. 1915 svoje narodne interese nad zavezniške, zakaj ne bi zavezniki smeli postaviti svojih narodnih interesov na primer nad jugoslovanskimi v drugi svetovni vojni?

Zakaj je bila Srbija tako nepopustljiva? Ako pravilno razumemo spis Slobodana Jovanovića o Pašiću, je bila Pašićeva vlada ravno l. 1915 politično škripih. Opozicija ji je začela rasti čez glavo, zato Pašić ni mogel napraviti nobene koncesije v korist zavezniškim interesom. Tako je srbska politika v l. 1915 verjetno tudi nekaj prispevala, da smo danes v begunstvu. Da bo pa ironija še večja, je Pašićeva vlada istega leta (1915) postavila v parlamentu kot cilj svoje zunanje politike zedinjenje vseh jugoslovanskih narodov. Zedinjenje je s tem postalo priznan mednarodno problem. Pašićeva izjava je bila dana v Nišu slučajno isti dan, ko je 50 let pozneje Tito v Beogradu razlagal na osmem komunističnem kongresu svojo domačo in zunanjo politiko.

Pač pa se je posrečil drugi del Churchillove zamisli v prvi svetovni vojni: Solun je s svojo fronto postal odskočna deska za zavezniško vojaško prodiranje proti srednji Evropi. Prodiranje pa ni prišlo do polne veljave, Bolgarija je kapitulirala pod prvim pritiskom, takoj za njo se je pa sesula avstroogrška monarhija, za prave vojaške akcije je zmanjkalo nasprotnika. Seveda pa pri tej akciji ni igral Churchill že nobene pomembne vloge več.

Ameriški drž. tajnik se je odločno uprl Churchillovemu predlogu od 8. maja, ker je mislil, da predlog temelji na načelu ravnotežja sil in delitve vplivnih področij. Bil je prepričan, da so ravno ta načela uničila vse sadove prve svetovne vojne. Še hušji je bil njegov odpor na Churchillov predlog 8. junija. Churchill se je potem obrnil naravnost na Roosevelta, ki je prvi bil predlog osvojil, pozneje pa mu je dodal celo vrsto pogojev, ki so močno zmanjšali vso vrednost predlaganega sporazuma.

1. julija se je pa objavil pri državnem tajniku Hullu takratni ruski poslanik v Washingtonu Gromiko. Državni tajnik mu je povedal, da bi po mnenju drž. tajništva sporazum moral najprej trajati "za poskus" samo tri mesece in da ne bi mogel imeti nobenega posrednega ali neposrednega vpliva na interese ameriške vlade in ostalih zavezniških vlad. Koncem julija so pregovori zaspali kar sami od sebe. Usoda Jugoslavije pa je bila na polovico že zapečatena.

b.) Koncem junija 1944 je angleški poslanik v Ananki sporočil Šumenkoviču, da ni še nobenega sporazuma, katera zavezniška armada naj zasede balkansko ozemlje, da pa je že sklenjen drugi načelni sporazum, ki določa: ako je neka zavezniška armada že stopila na tla okupirane države, da jo osvobodijo od nacizma, ne more priti v dotično državo druga zavezniška armada, četudi ji ji to strateški položaj omogoča. To se pravi: kdor med zavezniki pošlje prvi svoje vojake v Jugoslavijo, je

dobil monopol na osvoboditev. Ostali zavezniki se mu v ta posel ne smejo mešati. Ta sporazum je uničil še ostanek upanja, da Jugoslavijo osvobodijo zahodni zavezniki.

Ko se je namreč Churchill začel v maju 1944 razgovarjati s Stalinom, je bila Rusija že pred vrati Romunije in je vse kazalo, da bo kmalu tudi v Bolgariji. Churchill je torej Moskvi ponujal nekaj, kar bi bila Moskva dobila že na podlagi gori omejenega sporazuma. Jugoslavija in Grška nista bili takrat še blizu ruskih armad, zato jih je W. Churchill hotel dobiti pod svoj vpliv.

V luči gornjega načelnega sporazuma postane razumljivo, zakaj se je Titu tako mudilo, da zvabi čim prej Ruse v Jugoslavijo in zakaj so Rusi tudi tako hiteli vanjo.

c.) Churchillova ideja o zavarovanju angleškega vpliva v Jugoslaviji je pa naletela še na drug odpor:

Amerikanci so stalno nasprotovali Churchillovemu načrtu, da je treba Hitlerja napasti tudi od juga. Zato niso bili vneti za vojaško zavezniško ekspedicijo v severno Afriko, niti za prodiranje skozi Italijo, niti za vdor skozi Balkan v srednjo Evropo. Zato je šlo prodiranje skozi Italijo tako počasi, dokler ni leta 1944 zastalo na črti Firenze-Ancona. Ravno takrat pa, ko bi bilo lahko prodreti skozi to črto in vdreti v severno Italijo in Jugoslavijo, so pa Amerikanci odtegnili iz Italije sedem divizij za fronto v južni Franciji. Tako so zavezniki prišli v severno Italijo šele tik pred koncem vojne, v Jugoslavijo pa sploh ne.

Tako je bila usoda Jugoslavije zapečatena še drugič pred koncem vojne, gotovo ne po Churchillovi krivdi.

d.) 20. oktobra 1944 so Rusi prišli do Beograda. Titova vlada je prevzela oblast kot priznana zavezniška vlada. Churchill pa še ni odnehal. Na moskovski konferenci, ki se je zaključila 23. oktobra in ki so se je udeležili Churchill in Eden z angleške in Stalin ter Molotov z ruske strani, je bil sklenjen znameniti sporazum 50:50. V vsaki balkanski državi naj bi imela Anglija in Rusija polovico vpliva.

Sporazum je na prvi pogled malo vreden, zato se čudno sliši, da je Churchill pristal nanj. Zakaj je to storil, pojasni sledeča novica, ki jo je Šumenkovič dobil od turškega ministrstva za zunanje zadeve. Razgovori o 50:50 so se začeli na podlagi Stalinskega predloga, ki se je glasil nekako takole: Vas Angleže zanima Jadran in njegovo zaledje, nas pa vzhodna Jugoslavija, razdelimo si torej vpliv na tej podlagi! Po tem predlogu bi bila Jugoslavija ravno takoz razdeljena kot so sedaj Nemčija, Koreja, Vietnam, Laos. Churchill je ta predlog odbil. Zakaj, še ni odkrito.

Toda Churchill zopet ni odnehal. Šumenkovič trdi, da je zvedel od resne strani, da je W. Churchill v decembru l. 1944 pooklical k sebi takratnega predsednika jugoslovanske vlade Šubašiča. Churchill je bil kratak čas prej v Atenah, kjer so ga grški komunisti dejansko napadli z orožjem. Bil je takrat divji nanje. Zato razumemo, zakaj je ponudil Šubašiču dve angleški brigadi, "pozneje pa še več," za izkrcanje v Dalmaciji. Vprašal ga je tudi, "ali je kakšna možnost, da se iz ostankov domobranske armade formirajo oddelki, ki bi skupaj z angleškimi četami držali položaj v rokah in morda prodirali proti Dunaju."

Dr. Šubašič je ta predlog odbil. O tej zadevi so poročali tudi drugi viri.

e.) Konferenca v Jalti je bila v februarju l. 1945, v Potsdamu pa nekaj mesecev pozneje. W. Churchill je skušal tudi na teh konferencah sprožiti plodno debato o Jugoslaviji. Vse to je bilo

v luči gori opisanih dogodkov le zvonjenje po toči. Usoda Jugoslavije je bila odločena že davno prej za korist komunizma. Sicer pa je tudi Churchill postal že sredi potsdamske konference političen mrlič; njegova stranka je sredi konference zgubila parlamentarno bitko, angleška delavska stranka pa je prevzela vladno. Boril se je junaško za svoje ideje do konca, to mu morajo priznati tudi vsi njegovi nasprotniki, ki jih je imel dosti, tudi v Angliji.

III.

Kaj pa jugoslovanska vlada v Londonu? Šumenkovič je svojim izvajanjem o angleško ruskih pogajanjih v maju - juliju 1944 dodal tale značilen stavek: "O teh pregovorih, ki so se tikali naše dežele, niso bili naši uradni faktorji obveščeni."

Zato pa Churchill ni varčeval med vojno s pikirimi besedami o jugoslovanski politiki in njenih nosilcih.

Človeku prihaja nehotne na misel, da je na Churchilla zmeraj vplival spomin na l. 1915, kadarkoli je v drugi svetovni vojni mislil na Jugoslavijo.

Slovinci se pa lahko oddolžijo spomenu velikega angleškega državnikar na poseben način: naj ne kritizirajo samo tega, kar je po njihovem delal zanje slabega, naj mu priznajo tudi to, kar je zanje vsaj hotel narediti dobrega, pa je bila njegova dežela v znani trojki (Amerika, Rusija, Anglija) prešibka, da bi pomagala njegovim načrtom do zmagala.

Jeza jih tare

Pod tem naslovom je v "Katoliškem glasu" v Gorici objavil slovenski občinski odbornik dr. August Sfiligoj dne 1. februarja članek, ki z njim odgovarja na trditve nekaterih v begunstvu, da Slovenci hočejo razbiti Jugoslovansko državo. Pisec ponovno povdarja, da je sam osebno raziskoval razpoloženje ljudi v republikli Sloveniji in med zamejskimi Slovenci in se trudil, da bi zvedel resnico. Storil je to, ker so se bili pojavili napadi na njega in P. S. (Peter Sorli, duhovnik in narodni delavec v Trstu, op. ur.). Napadi so izšli nepodpisani v Monakovem v Nemčiji in v Torontu v Kanadi. V odgovor ugotavlja dr. Sfiligoj:

Navedel sem to, kar sem slišal, in poudarjam, da nisem slišal niti enega samega glasu za razkosanje Jugoslavije in za nastanek neodvisne Slovenije. — Škoda, da niso z nami še Bolgari, — pravijo mnogi.

"Razkosati Jugoslavijo pomeni narodni in politični zločin," mi je dejal starejši goriški izobraženeec.

Osebno se z izjavo tega izobraženca strinjam in odkritosrčno povem, da je misel neodvisne Slovenije neutemeljena. Teoretično je lahko zamisel kot taka sprejemljiva, toda stvarno gledana in vzeta je nepotrebna in popolnoma zgrešena. Na Jugoslavijo in tudi na samo Slovenijo gledajo od raznih strani željive oči... Močna država nudi večjo varnost in širši notranji trg od majhne, ki postane ob prvi priliki plen sovražnika. To mora razumeti vsak Slovenec, to razumemo zlasti Primorci, ki kljubujemo tuji sili že več kot trinajst stoletij in nam je fašizem prisodil narodno smrt, pa smo se mu uprli, mnogo pri tem žrtvovali in ga pomagali uničiti.

Ne rečem, da se ne najdejo tudi taki Slovenci, ki so proti Jugoslaviji in za neodvisno Slovenijo. Jaz nisem naletel na nobenega. Vem pa, da se najdejo hudvo jezni ljudje, jezni na Srbe, čeravno ne znajo povedati zakaj. Take ljudi tare neka čudna, neopravičena jeza.

UPORNIKI

POVEST

Spisal Ivan Lah

"Čprav," se je izgovarjal, "pa se ga je le takrat ustrašil, da je imel celo življenje zado-
sti."

"Včasih ste bili še bolj babji, kakor smo zdaj. Jaz bi se ga že ne bal," je govoril fant s smehom.

"Fant," je rekel Suhoklel, "ti molči, ti nič ne veš. Le malo govori, pa dosti delaj; še danes bi se dveh ne bal, kar vas je mladih, in sam sveti Ahac naj me v nebesa vzame, če se katerega ustrašim. Takrat sem se pa bal in še danes se čudim, da še živim. Vidiš, tako je, ko človek kaj poskusi. Ali so te čarovnice že kdaj vodile?"

"Še nikoli," je odgovoril fant.

"Vidiš, s takim jaz še ne govorim ne, kot si ti, fant, mene so pa vodile celo noč od devetih zvečer, pa do treh zjutraj, ko je na Vrhu pri Sv. Petru zvon zapel. En milijon sem jih videl, pa sem še živ."

"Kakšne pa so?"

"Vidiš, fante, kako si bedast. Ali sem rekel, da sem jih videl? Vodile so me, pa je. Lučca pri lučci, ti pa greš, pa ne veš nič, ne kam, ne kako. Črez brezno greš, pa ne padaš vanj, po vodi hodiš, kakor sv. Peter, Bog mu daj dobro, pa ne utoneš."

"Kaj pa sv. Petru želite dobro, saj je v nebesih."

"Zato pravim, da nič ne veš. Vidiš, s tvojim očetom sva polhe lovila; bilo je ravno na soboto pred Martinovo nede-
ljo. To je bilo tisto leto, ko so prišli drugi Francozi v de-
želo; pa naj bom dvakrat Su-
ga rogatega, ravno tu v tej dolini proti Lipljenim..."

"Vidiš, fantič, ti si neumen. Ali ne veš, da se mora vsem ljudem, ki so umrli, želeti dobro, če ne, te pa zasledujejo. Duh je duh. Kaj misliš, da sv. Peter ni umrl?"

"Seveda je."

"Vidiš, ti bom še eno povedal, ker vidim, da nič ne veš. Starega Guzca si poznal?"

"Nisem ga, oče."

"Saj pravim, da si mladič."

Vidiš, s starim Guzcem se nisva mogla. Kjer sem jaz rezal trte, jih je rezal on; kjer sem imel jaz svoje pasti, jih je imel on; kjer je mogel, mi je bil na poti. Čakaj, sem rekel, ne bom ti želel dobro, ko boš umrl. Pa mu res nisem. Kaj misliš, da me ni zalezoval? Vsako noč sem ga videl. Pri "križcu" je sedel pa mo-
lil. Moral sem mu poštopiti o polnoči grob z blagoslovljeno vodo, zdaj je pa mir. Vidiš, tako je, ko je človek izkušen."

Rog je zopet zapel.

"Alo, rog, kmalu bodo tu," je rekel fant, ki ni imel kaj odgovoriti na Suhoklelovo pripovedovanje.

"Raženj pripravi, pa tisti-le sodec vina morava bliže privaliiti."

Rog je zapel drugič.

Iz gozda je planila besna tropa psov. Dva mladeniča sta jih krotila. Prišli so nosači s plenom. Na dolgih ražnjah so nosili cele vrste divjačine.

"Ali je bilo, bilo?" je vpraševal Suhoklel in vrtel zajca nad ognjem.

"Bilo, bilo. Kaj nisi še nič spekel?" je zavpil nad njim velik hlapec.

"E, pa bi ti," je odgovoril Suhoklel, "kaj misliš, da je kar tako, kakor bi gori pogledal."

Hlapci so jezni začeli jesti kruh; položili so divjačino na tla in nastavili sod. S časom so se prikazali od vseh strani

lovci drug za drugim, po dva in več skupaj, in vpili so in se bahali in si stiskali roke. Prikazal se je čušperčan in poleg njega mladi Brinjski. Čušperčan je mnogo govoril, drugi so se smejali. Prišel je stari bolehnji Blagaj s Turjaškim, vzadi sta prihajala Prapreška dva in cela vrsta mladih lovcev. Metali so puške na stran in se jeli zbirati, da je vsak povedal o svojem uspehu in o različnih slučajih, ki se primerijo navadno na vsakem lovu. Pozno za njimi je prišel Vitko; bil je v lovski obleki, a nekam pobit in nevesel; puška mu je visela črez rame in nič se ni poznalo na njem tistega veselja, ki je navdajal druge lovce.

Lovci so polegali okoli ognja. "Le okoli," je kričal Čušperčan in si brisal pot s tolstih lic. Razdelili so se v tri dele. Eni so se zbrali okoli soda in se lotili novega Dolenca, drugi so se spravili nad divjačino, tretji pa so ležali okoli ognja, izpraznili svoje torbe in čakali, kdaj bo pečenka na ražnju gotova.

Ko so si odpočili in oddahnili, so se pomaknili nekateri nekoliko više in začeli gledati daleč na snežne gore, ki so se svetile v popoldanskem jesenskem solncu, in na vinske dolenjske grče, ki so ležali na obeh straneh Krke daleč tja do hrvaške meje.

Ljudje, ki so se bili ob Dolenju razgrelji, so začeli peti različne tuje pesmi, a petje se ni razvnelo.

"Pečeno," je naznanil Suhoklel na veliko veselje vseh in odmaknil raženj z ognja.

Vse je poleglo. Jedli so vsi z veliko slastjo; privalili so sod bliže in začeli piti, kakor je to navada.

Čušperčan je ves čas mnogo govoril. Nazadnje je začel celo peti neko dolenjsko zdravico. In ko je zopet držal majoliko v rokah, je začel z mo-
gočnim glasom:

"Posluš. Napijem ta požirek na našo stvar. Neprijetno je, da se naš veseli dan kazi s takimi spomini. Gotovo je to prvič in zadnjič. Slavna gospoda me razume. Tu pod milim nebom, ko se oziram po krasni kranjski zemlji, koder so zapovedovali že stoletja naši slavni dedje, ki so se bili za njen obstanek, ki so pre-
livali kri v marsikaterem boju, za kar pa mi njihovi dediči žanjemo slabo zahvalo, tu na vrhu Sv. Ahaca, ki stoji kot večni spomin bitke pri Sisku in nas spominja na naše hrabre dede, tu kličem vsem belim gradovom, kar se jih sveti po zelenih gričih okoli, kličem jim slavo in večni obstanek. Naj ta naša domovanja, ki so nam sveti spomini naše preteklosti, vladajo podložnim v deželi na večne čase. Prijatelj! Dogodki zadnjih dni nam kažejo pot, katero moramo nastopiti. Upirajo se! Gospoda, leto osorej bomo praznovali na tem mestu svojo zmago. Pokažemo mi svetu, da smo še močni, da smo vredni nasledniki svojih dedov, da zapovedujemo mi in bomo zapovedovali. To svojo pravico branimo do zadnje kaplje krvi, če bo treba. Mi ne trpimo, da bi plemstvo drugih dežel gledalo na nas s preziranjem, kakor da nismo mogli braniti to, kar je naše. Dvigam torej svojo majoliko in jo pijem na zdravje vseh, ki se zavedajo svoje moči in jim kličem:

(Dalje prihodnjič)

Posebni census v Clevelandu nudi začasno zaposlitev

CLEVELAND, O. — Kot smo že objavili, bo v Clevelandu zvezni urad za ljudsko štetje izvedel 1. aprila letos posebno poskusno štetje preko pošte, ki naj pokaže, ali je to dejansko izvedljivo ali ne. Če se bo obneslo, bodo potem leta 1970 izvedli na enak način splošno ljudsko štetje po vsej deželi, če ne, bodo ostali pri starem načinu popisovanja.

Za izvedbo poskusnega ljudskega štetja bo zvezni urad potreboval več pomoči za nekaj tednov. To bi bila le začasna in delna zaposlitev. Za zaposlitev prihajajo v poštev ameriški državljanji stari vsaj 18 let s končano višjo šolo. Kdor bi se za to zanimal, naj se osebno zgleda od 9. dop. do 4. pop. od ponedeljka do petka ta in prihodnji teden v eni od sledečih šol:

na vzhodni strani:

Observation School,

2026 Stearns Road

na jugovzhodu:

Harvey Rice School,

11529 Buckley Road

na zahodni strani:

Gilbert School,

3288 West 58th Street.

AD

Novi grobovi

(Nadaljevanje s 1. strani)

jega sina Edwina na 30120 Meadowbrooke, Wickliffe, Ohio, 74 let stari Matt Baraga s 15612 Saranac Rd., mož pok. Anne, oče Edwina, stari oče, brat Antona, pok. Jakoba, pok. Franca, Matije in Marije Znidarsic (zadnja dva v Jugoslaviji). Pokojnik je bil doma v Grahovem pri Cerknici, od koder je prišel v Ameriko leta 1913 in je delal v železniških delavnih N. Y. Central v Collinwoodu 34 let, dokler ni šel v pokoj. Bil je član SDZ št. 8, Kluba Ljubljana in Kluba slov. upokojencev v Collinwoodu. Njegov sin Edwin je lastnik Baraga Realty Agency, njegov brat Anton pa Baraga Winery na Waterloo Rd. Pogreb bo iz Zeletovega pogreb. zavoda na E. 152 St. v sredo zjutraj v cerkev Marije Vnebovzete, nato na Kalvarijo.

Michael Stefansk

Včeraj je umrl v Babies' and

Childrens' Hospital 12 let stari Michael Stefansk s 1734 Way-side Rd., sin Andrewa in Eleanor (roj. Kelly) Stefansk, brat Richarda, vnuk Elmerja in Marie Kelly, pravnik Emme Kelly. Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na E. 62 St. v sredo ob 1.30 popoldne na Lake View pokopališče.

John A. Blatnik

V Euclid Glenville bolnišnici je pretekli petek zjutraj umrl po daljši bolezni 60 let stari John A. Blatnik s 24440 Miles Ave. v Bedford Heightsu, rojen v Clevelandu kot sin pok. Johna in pok. Ane Blantik, lastnikov poslojpa, ki je sedaj Baragov dom. Pokojnik je bil zaposlen nad 38 let pri Safety Maintenance Dept. mesta Clevelanda. Zapustil je ženo Mamie, roj. Simms (Simoncic), hčer Evelyn, sina Johna, 4 vnuke in vnukinje, 2 pravnuka, sestri Anno Petrick in Dorothy Glinsek ter brata Roberta in Edwarda. Bil je član Društva Ribnica št. 12 SDZ. Pogreb bo danes ob devetih iz Grdinovega pogreb. zavoda na Lake Shore Blvd. v cerkev sv. Jude ob desetih, nato na Kalvarijo.

Moskovska komunistična konferenca je zamenjala Kacaelunga z Johnsonom

MOSKVA, ZSSR. — Nobena mednarodna komunistična konferenca ni bila zavita v tako megljo kot ta, ki se je vršila pretekli teden v Moskvi. Časnikarji so zvedeli le malo o njej. Šele iz uradnih oklicev so mogli dognati, da je morala Moskva na pritisk satelitov in ostalih komunističnih strank svobodnega sveta spremeniti smer napadov od "Maotsetunga" na "Johnsona".

Moskva bi bila rada napadala kitajske tovariše, pa jih ni mogla, ker so bile vse delegacije proti temu. Zato je moral obveljati kompromis in napadi so bili usmerjeni ne na Maotsetunga, ampak na Johnsona. Konferenčni resolucija je gremela proti "odprti napadalnosti ameriškega imperijalizma", "barbarskim bombardiranjem", "kar vse ustvarja "nevarne položaje". Konferenca izraža v imenu "si-
rokih delovnih množic in miroljubnih sil vsega sveta popolno solidarnost" z vietnamsko osvo-

bilno fronto in zahteva takojšen umik ameriških čet iz Vietnamu.

Tej bojeviti izjavi ni bilo dodano nobeno bojevito dejanje. Resolucija ne ponuja vietnamskim gverilcem nobene pomoči, ne grozi ameriškim četam in tudi ne napoveduje nobenega obračuna. Moskovski sateliti ne želijo, da se mešajo v vietnamsko krizo in Moskva je morala vpoštevati njihovo željo, da ohrani na konferenci vsaj senco sloge in solidarnosti.

Vojaštvo naj dobi novo povišanje prejemkov!

WASHINGTON, D.C. — Predsednik Johnson je že v januarju imenoval posebno komisijo, ki naj ugotovi, ali je povišanje prejemkov civilnih in vojaških uslužbenecv potrebno ali ne. Komisija naj mu poroča najkasneje do 1. aprila.

Pa je predsedniku odbora predstavnškega doma za nakažila za vojaške potrebe kongresniku Riversu padlo v glavo, da je sedaj stavil kar na svojo roko predlog, naj se vojaštvu zvišajo prejemki za okroglo 10-12%. Tega povišanja naj bi bilo deležno 2.7 milijona vojaških uslužbenecv, kar jih je v pristojnosti tajništva za narodno obrambo. Stroški naj bi znašali okoli bilijon dolarjev.

Za Riversov predlog je glasovalo 34 od 37 članov odbora. Vključ temu v Beli hiši niso zadovoljni s to akcijo. Saj ne pomeni ničesar drugega kot simbolično dejanje, ki naj članom odbora pridobi simpatije med generali in admirali. Končno se bo odločil predlog glasil tako, kot ga bo predlagala Johnsonova administracija. Za to bo poskrbel vsaj senator Byrd, če že ne kdo pred njim.

Britski Honduras na poti k neodvisnosti

Kolonija je že dobila popolno avtonomijo, Anglija je pa pripravljena, da ji da tudi formalno neodvisnost. O vsem tem bo odločevalo kakih 40.000 volivcev v koloniji, ki bodo sedaj volili 8 senatorjev in 18 kongresnikov. Več jih namreč kolonija ne rabo.

Pri volitvah bosta nastopili dve stranki: ljudska in narodna. Zmagala bo ljudska, ki je svoj

političen program povzela od krščanske demokracije. Ljudska stranka sicer misli na neodvisnost, želi pa ostati v britanski imperijalni skupnosti, obenem pa postati tudi članica Organizacije ameriških držav. Anglija se v volitve ne meša, ker zaupa ljudski stranki, da ne bo mislila na pustolovščine.

Amerika in Rusija kar pridno preskušata atomsko silo pod zemljo

WASHINGTON, D.C. — Federalna komisija za atomsko silo je sporočila, da je napravila pretekli teden nov poskus s podzemno eksplozijo atomskega streliva. Eksplozija je bila močnejše vrste. Pet podobnih eksplozij je bilo že letos. Sunke eksplozije so čutili do 70 milj daleč.

Komisija je obenem oznanila, da je isti dan napravila tudi Rusija atomsko eksplozijo, po vsej verjetnosti pod zemljo. Ugotovili so jo tudi opazovalni laboratoriji v Skandinaviji. Da je prišlo do obeh eksplozij isti dan, je treba pripisati golemu slučaju.

Tudi Tito postal Johnsonov svetovalec!

WASHINGTON, D.C. — V družbo ZN generalnega tajnika Tanta, angleškega ministrskega predsednika Wilsona, generala De Gaulla in drugih je želel priti tudi Tito; zato je poslal predsedniku Johnsonu "osebno sporočilo", ki mu je v njem nujno priporočil pogajanja z rdečo Kitajsko, da se iz vietnamske krize ne razvije velika vojna.

Tito pravi, da morajo biti pogajanja "brez vsakih predhodnih pogojev od katerekoli strani". Po njegovem mnenju pomenijo ponovna bombardiranja "nevarnost večje vojne". Dodaja, da se o tej krizi posvetuje tudi z drugimi državami.

Zadrega za novice vlada tudi v Jugoslaviji, zato je Tito poskušal, da zamaši to vrzel vsaj za komunistično časopisje.

Kitajci priredili Ayubu Khanu slovesen sprejem

PEIPING, Kit. — Pakistanski predsednik in diktator Ayoub Khan ima volivno dobo za seboj. Sedaj je sklenil, da se osebno udeleži trenj v mednarodni politiki. V ta namen je šel najprej na obisk v Peiping. Tam so ga po vseh poročilih sprejeli tako slovesno kot že dolgo nobenega tujeja gosta. Mislijo, da je slovesen sprejem pozorilo indijskim politikom, da naj se zavedajo, da je nasprotnik Indije tudi velik njihov prijatelj. Precejšnjo vlogo igra gotovo tudi okoliščina, da bo Ayub Khan šel tudi naprej v Moskvo in za tem v Washington. Peipinška vlada ima torej priliko, sporočiti Moskvi in Washingtonu marsikaj, za kar običajni diplomatski kanali niso pripravni.

Igra "Namestnik" še zmeraj razburja Italijo

VATIKAN. — Italijanski škofje so objavili skupno izjavo, ki v njej ostro obsojajo načrtno prikazovanje dela pokojnega papeža Pija XII. v zgrešeni luči. Italijanska policija je predvajanje igre prepovedala, ker je Italija glasom pogodb z Vatikanom obvezana, da prepove vsako žalitev poglavarja katoliške Cerkve.

Sklicevanje na to pogodbo je pa razburilo vse italijanske levicarje. Nennijevi socialisti so šli še tako daleč, da so zahtevali spremembo znane Lateranske pogodbe, ki ureja odnose med katoliško Cerkvijo in Italijo. Pogodbo je sklenil Mussolini. Iz socialistične akcije se bo rodilo kvečjemu napeto razmerje med socialisti in krščanskimi demokrati, ki tvorijo osnovo sedanje koalicijske vlade.

• Povejte oglaševalcem, da ste videli njihov oglas v Ameriški Domovini!

Letošnja senatna debata o obstrukciji bo odpadla

WASHINGTON, D.C. — Senat je v januarju sklenil, da bo imel običajno debato, ali je omejitev obstrukcije v senatnem plenumu potrebna ali ne, šele začetkom marca, da tako ne pokvari slovesnega razpoloženja, ki je bilo takrat potrebno za in-
avguracijo.

Predlog je koncem preteklega tedna obravnaval senatni odbor za dnevni red. Njegova večina je sklenila, da predloga ne bo poslala v plenum. Debate o tem kočljivem vprašanju torej letos sploh ne bo.

Moški dobijo delo

Razpis službe

Išče se oskrbnika za Slovenski delavski dom, 15335 Waterloo Rd. Informacije do-
bite pri A. Bozich, 19161 Monterey Ave. Euclid 19, O. Tel.: 481-7094.

(4,5,8,10,12 mar)

Zenske dobijo delo

IZUČIMO STROJNE ŠIVILJE

Izučimo sposobne posameznice za delo v naši tovarni. Ta služba je stalna in nudi plačo od kosa.

STAROST NEOMEJENA

Zglasite se od 8. dop. do 5. pop., od ponedeljka do petka.

JOSEPH & FEISS CO.

2149 W. 53 St. 961-6000 (48)

Zenska dobi delo

Za kratke ure dela v kuhinji restavracije na 928 E. 72 St. v bližini St. Clair Avenue. Kličite 361-9320. (46)

Delo za žensko

Iščemo žensko za hišno delo, nič pranja ali kuhe. Svojo sobo in \$50 tedensko. Nova hiša. FA 1-2068.

MALI OGLASI

Hiši naprodaj

Naprodaj sta hiši na 1040 in 1042 E. 71 St. \$13,500. Za pojasnila kličite 432-2833. — (47)

Hiše naprodaj

Blizu E. 185 St. bungalow za dohodek, blizu trgovin, transportacije, v zelo dobrem stanju. Spodnje stanovanje pripravljeno za selitev. \$23,500.

Zidana hiša, 2 spalnici, zgoraj se lahko razširi, preproge, v dobrem stanju. \$23,900.

32912 Lake Shore Blvd.— 4 spalnice, 2 kopalnici, garaža, lot 50 x 160. Cena zmerna. Za sestanek kličite

KOVAC REALTY

960 E. 185 St. KE 1-5030 (46)

Prijatelj's Pharmacy

IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RACUN POMOCI DRZAVE OHIO ZA OSTARELE AID FOR AGED PRESCRIPTIONS 80 Clair Ave. & 68th St. EN 1-4000

V najem

Oddamo 3 sobe spodaj; gorkota, kopalnica. \$40. Kličite HE 2-2096 ali AN 1-1034. (46)

V najem — E. 58 St. —

4 sobe in kopalnico se odda v zidanem poslojpu. \$45. Kličite 881-7138. (48)

IZDELUJEMO in popravljamo strehe, žlebove, dimnike, verandne zastore, furneze, itd.

FRANK KURE

R.F.D. 1, Rt. 44, Newbury, Ohio tel. Jordan 4-5503

V najem

Oddamo sobo ženski v zamenjo, da bi varovala 4-letnega otroka, in opremljeno sobo moškemu z hrano ali brez. Kličite 431-0216. (47)

MATERINSTVO — Umetniki vseh narodov in časov skušajo upodobiti materinstvo. Na sliki vidimo mlado Nancy Bell iz Pound Ridge, N.Y., ko ogleduje zanimiv posnetek znane brazilske stenske slike na razstavi v Hallmark galeriji na Peti Aveniji v New Yorku.

PATRICK A. SHEEHAN:

NODLAG

"Jaz tudi," mu je odgovoril tovariš, ki se je le nerad spuščal v pogovor.

"Kaj meniš ti, Jim?" je vprašal velikani.

"Menim, da bi te rad poslušal, Thade," je dejal Jim nedolžno.

"Škoda, da to zelišče ni zrastle na Irskem," je rekel Thade. "Kak tovarnar in potrošnik in veletrežec bi ti bil!"

"Le dalje, Thade! Le dalje!" je priganjal Jim, izrabljajoč vsak dragocen trenutek.

"Vrh kupa šote, solnčen dan, veter z juga, ki hladi vročino, lepo začrnela pipa in polna tobačnica—"

"Nehaj, če nečeš, da ti eno priložim! Čemu, za zlodja, dražiš poštenega človeka?" je rekel Jim, ko mu je stopila pred oči lepa prikazen in se je zavedel ostrega nasprotja krog sebe.

"Da, hotel sem ti nekaj reči, pa si me prekinil s svojim pripovedovanjem. Menim, da Lynchji ne bodo sedaj rok križem držali."

"Kaj pa morejo storiti?"

"Kaj more storiti človek, če ga je vrag obsedel? Ko sem stopil pred desetimi leti v taki jasni noči iz hiše, meniš, da sem vedel, da bom pognal kroglo skozi admiralov voz? In če bi vedel, da je njegova hči z njim, ali ne meniš, da bi rajši obrnil puško nase?"

"Pst!" je dejal Jim oprezno. "Ali ničesar ne slišiš?"

"Ničesar ne," je odvrnil Thade ravnodušno. "In ko si ti, Jim Cassidy, najboljši in najpobožnejši dečko, kar jih je kdaj mati rodila, prežal ono noč na Georgea—"

"Pst! Molči, za božjo voljo!" je zašepetal Jim in vstal. "Tudi stene imajo ušesa. Na svojo pipo in nesreča nate!"

"Saj sem si mislil, da jo bom dobil," je rekel Thade mirno kadeč. "Samo ena reč ti jo je mogla potegniti iz ust, Jim!"

"Toda kaj si pripovedoval o Lynchih?" je zasukal Jim pogovor, ko je videl, da je ukanjen.

"Samo to, da ne bodo mirovali."

"Ned Connors je nevaren mož," je dejal Jim.

"Poznam še nevarnejšega." "Koga?"

"Donala Connors. To je edini mož, s katerim bi se ne hotel sestati, kadar je jezen." "Mislim, da mu bom moral reči, naj se varuje," je rekel Jim. "Mnogo dobrega mi je že storil."

"Saj ne smeš," ga je zavrnil Thade kratko.

"Zakaj ne smem?"

"Kaj te ne veže prisega, ti lopov?" je dejal Thade. "Ali nisi prisegel na prekrizane palice, da ne boš ničesar izdal, kar se tukaj dogodi?"

"Prav imaš, res sem popolnoma pozabil. Ampak, opozoriti smem Donala, da more pričakovati obiska, ki ne bo prav dolgo trajal."

"Seve, potem je stvar drugačna," je odgovoril Thade, premišljevalje, ali bi to bilo dovoljeno. "Nekaj drugega je povedati in nekaj drugega opozoriti. Menim," je dejal končno, "da bi to smel storiti, samo pazi, da Lynchji ne slišijo o tem, če ti je skrb za življenje ali če bi ne videl rad, da te privežejo na klop."

"Ali si že opravil, Thade? Strašno je mraz."

"Potegni še enkrat!"

"Na," je rekel Jim. "Izposodil si bom samo malo iz tvoje tobačnice do jutri. Ah!" je vzdihnil ljubeče, ko mu je Thade izročil malo, ploščato tobačnico, "to je jed, pijača in spanje — vse skupaj!"

Malo dni kasneje se je odigral v kovačnici majhen prizor. Zbralo se je, kot navadno, nekaj mož, da se pomenijo o dogodkih in razgovor se je obrnil na Nodlago.

"Naj reče kdo, kar hoče, Lynchji imajo prav," je dejal nekdo, prižigaje si pipo na ognjišču.

"Prav bi imeli, če bi mogli dokazati," je odvrnil drugi.

"Ravno to je vprašanje," se je vmešal tretji.

"Nihče ne želi dekletu nič hudega," se je zopet oglašil prvi, "toda jasno je, da tu ni več prostora za takega otroka. Ljudje imajo svoje misli in Ned Connors bi ne smel zoper

nje ravnati, če ima dekleta že tako rad."

"Prav bi bilo, da se ga ostraši, pa nič hudega ne stori. Naj jo vrže na cesto, kjer jo je pobral," je dejal drugi.

Red Kasey je krepko razbijal s kladivom po žareči podkvi, ki jo je držal mlad mož z dolgimi kleščami. Vendar je ujel pogovor in je dejal, visoko zavijtevi kladivo v zraku:

"Tistemu, kdor se s prstom dotakne dekleta, prekoljem, pri Bogu, črepinjo kakor tole podkev."

Nakovalo je strašno zajekalo pod težkim kladivom in goste, rdeče iskre so se razletele na vse strani. Mož, ki je držal podkev, jo je prestrašen izpustil, ostali pa so se molče splazili iz kovačnice.

In Nodlag, vzrok vsega tega razburjenja, je mirno spanje nedolžnosti in presanjala kratko ped srečne pozabe do jutra.

XV. poglavje.

V tem dogodkov polnem letu sta zapustila Owen Connors in njegovega sestra stari dom v Glenanaaru — Owen, da stopi v neko službo v Limericku, in sestra, da postane družica neomožene tete, ki ji

urejevali, razpravljali, izpreminjali in določevali podrobnosti ženitninske pogodbe. Slednjič so sklenili po čudni, toda splošni navadi, da stara izročita posestvo in vse, kar mu pripada, sinu Donalu; da prejmeta zato od Hegartyjevih dvesto funtov: da bosta imela pravico do stanovanja in oskrbe v hiši; če bi nastale kake težave o tem, kako je razumeti "primerno oskrbo", da bo dobil vsak izmed njiju petnajst funtov na leto; in slednjič travo za tri ovce. Taka vrsta pogodbe je splošno v navadi. Včasih je dobra, še večkrat pa je vzrok veliki nezadovoljnosti. Toda zdi se, da ni mogoče na drug način rešiti tega vprašanja. Ko so se tako domenili o teh grčavih točkah, so začeli razpravljati veliko vprašanje o Nodlagini bodočnosti. Bilo je na slavnem semnju v Kilmallocku na dan pred Vsemi svetniki. Navzoči so bili stari Edmond Connors, ki je bil že zelo opešal, Donal ter oče in mati Nane Hegarty. Zbrali so se v zgornji sobi znane jim krčmarja, ki je velikodušno odstranil vse druge goste, da si niso mogli spodaj dobiti prostora. Tu ni bilo umazanega pričkanja in barantanja, ki se navadno dogaja pri takih priložnostih, spričo mirne, častitljive postave Edmonda Connorsa, ki je hladno, določno povedal svojo misel in nič več.

"Če bi ona bila od vašega mesa in krvi, bi nič ne rekli," je dejala gospa Hegarty glede Nodlage, "dasi se v takih slučajih izroči hiša čista. Toda dekletce, ki je prišlo bogve odkod in ki je bogve kakih staršev — ne, to je čisto drugače."

"Ni, da bi več govorili o tem," je rekel Edmond Connors. "Kakor sem dejal na semnju v Kildorreryju: Nodlag mora ostati v hiši in z njo se mora isto-tako ravnati kakor z nama."

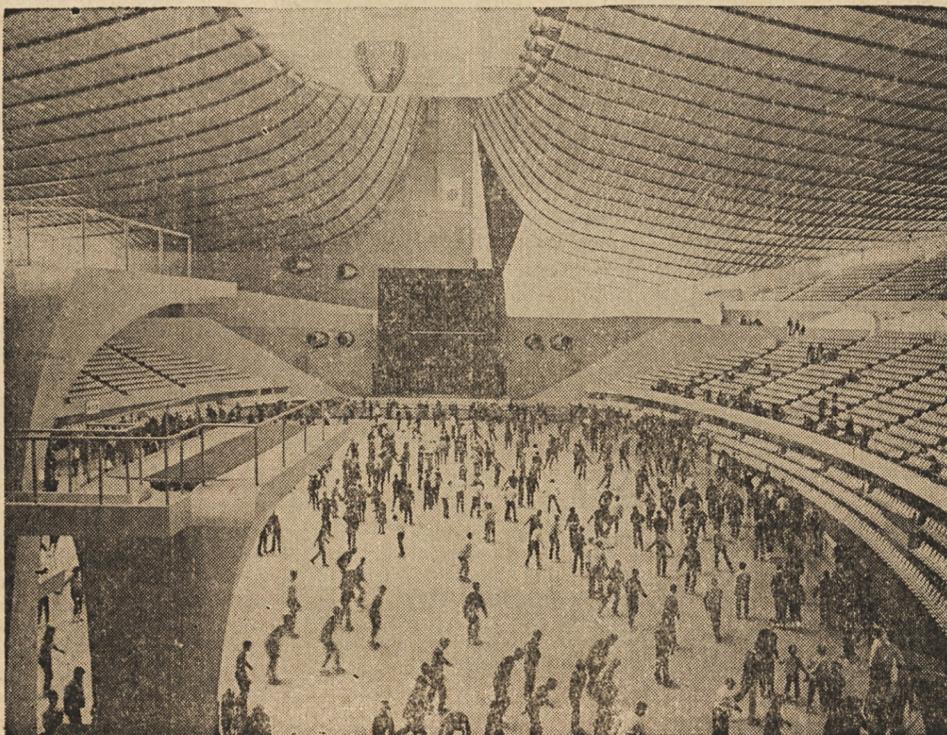
"Kaj bi vam ne mogla biti za dekle?" je vprašal stari Hegarty. "Plačali jo bomo dobro in nič se ne boste mogli pritožiti. Daj, Ned, zakaj bi se zaradi take malenkosti ne mogli sporazumeti?" je pristavil sladko. "Saj bi bilo dosti čudno, da bi se razprli zaradi take stvari. Reči, Donal!"

"Če bi jo vzeli za dekle, bi ji mogla tista, ki pride v hišo — tako nežno je označil Donal svojo bodočo ženo — "vsak čas na štiri tedne odpovedati službo in jo pognati po svetu."

(Datje prihodnjic)

SONCE JU BO UNICILO — V Berlinu so izdelali iz snega par mladih zaljubljenec. Vroča ljubezen in — sonce ju bosta prezgodaj uničila.

TUDI V DRUGE NAMENE — Japonci so zgradili za olimpijske igre veliko moderno plavalnišče v Tokiu. Sedaj ga uporabljajo, kot kaže slika, za umetno drsalništvo.

MAREC						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KOLENDAR društvenih prireditev

MAREC

14.—Marijin dvor št. 1640 Kato-liških borštarnjev priredi zabavno opoldne v igranjem kart v šolski dvorani pri Mar. Vnebovzeti. Začetek ob 3.30.

14.—Balinarska tekma v SDD na Waterloo Rd.

20.—Gospodinjski klub na Jutrovem priredi večerjo v SDD na Prince Ave. Začetek ob šestih.

20.—Gospodinjski klub na Jutrovem priredi (spageti) večerjo ob 6. uri v SDD na 10814 Prince Ave.

21.—Društvo Najsv. Imena fare sv. Vida ima letni zajtrk "Pancake & Sausages" v novi šolski dvorani od 8. zj. do 1. pop.

21.—Zveza slov. narodnih domov priredi banket v čast "slovenskega moža 1965" v SND na Maple Heights.

28.—Glasbena Matica priredi pomladanski koncert v SND na St. Clair Ave.

APRIL

4.—Dramatsko društvo LILJA poda Finžgarjevo dramo "Razvalina življenja" v Slov. domu na Holmes Ave.

24.—DSPB Tabor priredi svojo pomladansko družabno prireditev v Slov. domu na Holmes Avenue.

25.—Pevski zbor SLOVAN poda v SDD na Recher Avenue svoj pomladanski koncert.

MAJ

2.—Pevski zbor Triglav priredi svoj letni koncert v Sachsenheim dvorani na 7001 Denison Avenue.

9.—Materinska proslava Slovenske šole pri Mariji Vnebovzeti.

9.—Materinski dan Slovenske šole pri Sv. Vidu.

16.—Izlet Slovenske šole pri Mariji Vnebovzeti v Erie, Pa. Domov grede obisk Slovenske Pristave.

16.—Podružnica št. 41 SZZ praznuje 35-letnico ob času državne konvencije v SDD na 15335 Waterloo Rd. Večerja ob 5. uri.

16.—Klub slov. upokoencev za Senklersko okrožje priredi zabavno večer v večerjo v spodnji dvorani SND na St. Clair Avenue.

16.—Slovenska pristava ima svoj redni občni zbor na Slovenski pristavi. Začetek ob treh popoldne.

29. in 30.—Društvo SPB Cleveland in Zveza DSPB priredi Spominski dan ob 20-letnici žrtve komunistične revolucije in okupacije Slovenije s sv. mašo pri Lurški kapeli na Chardon Road.

JUNIJ

6.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ priredi piknik v parku sv. Jožefa na White Rd.

12. in 13.—Zveza DSPB "Tabor" priredi na Slovenski pristavi SPOMINSKO PROSLAVO in Tabor v spomin 20. obletnice vetrinjske tragedije.

27.—Slov. šola pri Sv. Vidu, počitniška prireditev na Slovenski pristavi.

JULIJ

4.—Slovenski dan s sodelovanjem slovenskih skupin na Slovenski pristavi.

7.—Federacija klubov slovenskih upokoencev v Metropolitan Cleveland priredi piknik na SNPJ farmi.

11.—Pevski zbor "Korotan" priredi na Slov. pristavi piknik.

25.—Slovenska šola pri Mariji Vnebovzeti ima na Slovenski pristavi piknik.

AVGUST

1.—Slov. smučarski klub ima na Slov. pristavi svoj piknik.

8.—Društvo Najsv. Imena fare sv. Vida priredi piknik na Slovenski pristavi.

15.—Slov. telovadna zveza ima svoj nastop in piknik na Slovenski pristavi.

22.—Slovaški klub ima piknik na Slovenski pristavi.

29.—Oltarno društvo sv. Vida bo v farni dvorani serviralo od opoldne do treh pop. kosilo.

SEPTEMBER

26.—Klub Ljubljana priredi ob 35-letnici obstoja večerjo v SDD na Recher Avenue.

26.—Vinska trgatve na Slovenski pristavi.

26.—Društvo sv. Vida št. 25 KSKJ priredi banket ob 70-letnici obstoja v šentviškem avditoriju.

OKTOBER

9.—Proslava 45-letnice ustanovitve Slov. društvenega doma na Recher Avenue.

9.—DSPB "Tabor" priredi svojo jesensko družabno prireditev v Slov. domu na Holmes Ave.

24.—Društvo sv. Rešnjega Telesa pri Sv. Lovrencu proslavi 50-letnico obstoja s slavnostnim kosilom v dvorani pod cerkvi-jo sv. Lovrenca. Začetek ob 11.30.

24.—Cerkveni zbor Ilirija praznuje 40-letnico svojega delovanja.

NOVEMBER

7.—Glasbena Matica poda v SND na St. Clair Avenue opereto "Lucia Di Lammermoor."

21.—Pevsko društvo JADRAN poda koncert v SDD na Waterloo Rd. Začetek ob 3.30 popoldne.

25.—WXEN - FM, Tony Petkovsek Jr., priredi "Thanksgiving Day Polka Party" v SND na St. Clair Ave.

DECEMBER

5.—Pevski zbor SLOVAN poda v SDD na Recher Avenue svoj jesenski koncert.

V SAHARI SE VEDNO NOVOST — Ko je skupina puščavskih prebivalcev Sahare v Afriki naletela na fotografa, ki je tam stikal za zanimivostmi, je bila presenečena nad "igračo", ki jo še ni videla. Nato so se drug za drugim dali fotografirati, pa tudi sami "fotografirali", kot kaže slika.

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

MACHINISTS

MACHINE OPERATORS

Experienced men — Steady work

Fringe benefits —

Paid holidays and vacations

BREUER ELECTRIC

5110 N. Ravenswood
LO 1-6162

(47)

HELP WANTED

3RD COOK

Experienced. Full time. For early shift. Apply in person after 3 p.m., Dietary Dept.

Ask for Suzanne Orson,
NORTHWEST HOSPITAL
5645 W. Addison St.

(46)

RESTAURANT FOR RENT

COMPLETELY EQUIPPED

RESTAURANT

Near Cubs Park. Reasonable. Call
Mr. Simmons, LO 1-1717.

(47)